

**UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI**  
**PRÁVNICKÁ FAKULTA**

**OBCHODNÉ PRÁVO A JEHO POSTAVENIE V SYSTÉME PRÁVA**

Diplomová práca

9656d3dd-6368-4bf2-982c-83f201abb4cc

|                          |                                                  |
|--------------------------|--------------------------------------------------|
| Študijný program:        | Právo                                            |
| Študijný odbor:          | Právo                                            |
| Pracovisko:              | Katedra obchodného a hospodárskeho práva         |
| Vedúci diplomovej práce: | Mult. Dr. h. c. prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc. |

**Banská Bystrica, 2018**

**Bc. Martina Hubíková**

## ABSTRAKT

HUBÍKOVÁ, Martina: *Obchodné právo a jeho postavenie v systéme práva* (Diplomová práca). Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Právnická fakulta. Katedra obchodného a hospodárskeho práva. Vedúci diplomovej práce: Mult. Dr. h. c. prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc. Stupeň odbornej kvalifikácie: magister (v skratke „Mgr.“). Banská Bystrica, 2018. Rozsah práce: 59 strán.

Diplomová práca sa zaoberá jedným z najobširnejších právnych odvetví Slovenského právneho poriadku, a to obchodným právom a jeho postavením v systéme práva. Vymedzuje historické východiská genézy obchodného práva na území Slovenskej republiky a Českej republiky. V súvislosti s tým, bližšie analyzuje kodifikácie súkromného práva v 19. storočí, pramene obchodného práva a v neposlednom rade aj vzťah obchodného práva k iným právnym odvetviam. Diplomová práca prezentuje aj výklad pojmu a predmetu slovenského obchodného práva, kde sa v predmete okrajovo venuje taktiež niektorým zo základných spoločenských vzťahov. V druhej polovici diplomovej práce je pozornosť venovaná nekalým obchodným praktikám, ktoré vymedzujú práva spotrebiteľov a majú za cieľ prispieť k harmonizácii vnútorného trhu medzi štátmi. Záverečná časť obsahuje pohľad na aktuálne trendy rekodifikácie súkromného práva. Náplňou diplomovej práce bolo zosumarizovanie poznatkov o danom právnom odvetví, poukázanie na jeho dôležitosť v spoločnosti a význam v praxi.

**Kľúčové slová:** Kodifikácia. Rekodifikácia. Vývoj Obchodného práva. Predmet Obchodného práva. Zásady Obchodného zákonníka. Obchodník. Spotrebiteľ. Obchodné praktiky.

## ABSTRACT

HUBÍKOVÁ, Martina: *Commercial Law and its position in the law system*. (Diploma thesis). Matej Bel University in Banská Bystrica. Faculty of Law. Department of Commercial and Economic Law. Tutor of the thesis: Mult. Dr. h. c. prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc. Academic degree: Master (in abbreviation Mgr). Banská Bystrica, 2018. The range of thesis: 59 pages.

Diploma thesis deals with commercial law and its position in the system of law. The commercial law represents one of the broadest branches of the Slovak body of laws. The thesis defines historical basis for evolution of commercial law in Slovak and Czech Republic. In this context it analyses in details codifications of private law in 19<sup>th</sup> century, the commercial law resources as well as the relationship of commercial law to other law branches. The thesis presents also the explanation of the term and subject of Slovak commercial law. Marginally, it deals with some of the basic social relationships. There are unfair business practices dealt with in the second half of the thesis. The unfair business practices determine the consumers' rights and they shall contribute to the harmonization of the domestic markets between states. The final part presents the actual trends in new codification of private law. The aim of the thesis was to summarize knowledge about commercial law, to point out its importance for society and its practical meaning.

**Keywords:** Codification. Recodification. The evolution of commercial law. The Subject of commercial law. The principles of Commercial Code. Entrepreneur. Consumer. Business practices.

## PREDHOVOR

Právny systém sa rozvíja už od dávnych čias a je preto potrebné povedať, že predkladaná diplomová práca je zameraná svojim obsahom na jeden z najstarších a najrozšírenejších právnych odvetví a to obchodným právom a jeho postavením v systéme práva.

Obchodné právo predstavuje kodifikovaný a jeden z ucelených súborov právnych noriem, upratujúcich predovšetkým spoločenské vzťahy, ktoré vznikajú najmä v procese podnikania, pri vykonávaní týchto činností podnikateľskými subjektmi a taktiež aj ďalšie vzťahy súvisiace s podnikaním. Z napísaného vyplýva, že spomínané právne odvetvie má častý výskyt najmä v praxi, pretože už od minulosti až po dnešok sa spoločnosť zaoberá obchodovaním, resp. v súčasnosti vykryštalizovaným podnikaním.

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo priblížiť vysokoškolským študentom nielen právnických fakúlt dôležitosť postavenia obchodného práva najmä v Slovenskom právnom poriadku a obohatenie ich všeobecných poznatkov o dejinách obchodného práva. Práca poskytuje informácie taktiež širokej verejnosti v súvislosti so vznikom dnešnej podoby obchodného práva, ktoré jej napomôžu k lepšiemu pochopeniu vzniku a základných súvislostí tohto právneho odvetvia.

Touto cestou by som sa rada poďakovala vedúcemu diplomovej práce Mult. Dr. h. c. prof. JUDr. Mojmirovi Mamojkovi, CSc. za jeho odborné vedenie, cenné rady a metodickú pomoc, ktoré výraznou mierou ovplyvnili písanie a prispeli k skvalitneniu obsahu vyhotovenej práce.

V neposlednom rade moja veľká vďaka patrí najmä mojej rodine, ktorá mi poskytla pomoc a podporu pri zrode diplomovej práce a trpezlivosť počas celého vyhotovovania.

Autorka

# OBSAH

|                                                                                                              |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ÚVOD.....</b>                                                                                             | <b>6</b>  |
| <b>1 HISTORICKÉ VÝHODICKÁ GENÉZY OBCHODNÉHO PRÁVA.....</b>                                                   | <b>8</b>  |
| 1.1 Kodifikácie súkromného práva v 19. Storočí.....                                                          | 13        |
| 1.2 Obchodné právo na území Československa s osobitným zreteľom na vývoj Obchodného práva na Slovensku ..... | 16        |
| 1.3 Pramene obchodného práva .....                                                                           | 19        |
| 1.4 Zásady obchodného zákonníka .....                                                                        | 25        |
| 1.5 Vzťah obchodného práva k iným právnym odvetviam.....                                                     | 28        |
| 1.5.1 Vzťah občianskeho zákonníka a obchodného zákonníka .....                                               | 31        |
| <b>2 POJEM A PREDMET SLOVENSKEHO OBCHODNÉHO PRÁVA .....</b>                                                  | <b>34</b> |
| 2.1 Pojem obchodného právo .....                                                                             | 34        |
| 2.2 Predmet obchodného právo.....                                                                            | 36        |
| 2.2.1 Postavenie podnikateľov.....                                                                           | 38        |
| 2.2.2 Obchodné spoločnosti .....                                                                             | 40        |
| 2.2.3 Družstvá .....                                                                                         | 41        |
| 2.2.4 Základné princípy záväzkových vzťahov.....                                                             | 43        |
| <b>3 NEKALÉ OBCHODNÉ PRAKTIKY .....</b>                                                                      | <b>47</b> |
| <b>4 AKTUÁLNE TRENDY REKODIFIKÁCIE SÚKROMNÉHO PRÁVA .....</b>                                                | <b>51</b> |
| <b>ZÁVER .....</b>                                                                                           | <b>54</b> |
| <b>ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY .....</b>                                                                      | <b>56</b> |

## ÚVOD

Obchodné právo je v rámci Slovenského právneho poriadku chápané ako súčasť práva súkromného, konkrétne ide o jeho osobitnú časť. Problematika obchodného práva je u nás v centre diania predovšetkým, čo sa týka právnej vedy a legislatívy. Nielen sféra podnikateľov, ale taktiež aj laická verejnosť spája obchodné právo so špecifickou činnosťou nazývanou podnikanie, resp. tou aktivitou, ktorá sa zaoberá obchodovaním.

Obchodovanie, resp. podnikanie v dôsledku prehlbovania spoločenskej deľby práce je v súvislosti s doterajším historickým vývojom považované za relatívne uzavretý okruh celého reprodukčného procesu.

Historický mechanizmus podnikania v sebe prináša určité zaužívané stereotypy a modely, ktoré vychádzajú z všeľudskej snahy často založenej na čisto rozumových zásadách a v súvislosti s ktorou sa vyvíja a prehľbuje obchodný proces. V dôsledku týchto procesov je spoločnosti, ktorá sa začala venovať podnikaniu na profesionálnej úrovni umožnené zjednocovať k spoločenskej regulácií nielen podnikania ale aj samotného postavenia podnikateľov.

Cieľom predloženej diplomovej práce bolo obšírnejšie upriamiť pozornosť na postavenie obchodného práva v právnom systéme a v spojení s uvedeným poukázať na významné a nezastupiteľné miesto obchodného práva ako celku v slovenskom právnom poriadku.

Nosným kódexom, ktorý obsahuje celú obchodnoprávnu úpravu je zákon č.513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Subsidiárne sa k Obchodnému zákonníku používa taktiež zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

Pri spracovaní danej problematiky bolo použitých viacero metód, najmä metóda analýzy spočívajúca v zhromažďovaní a štúdiu odbornej literatúry, ktorá sa s témou diplomovej práce spája. Taktiež v práci boli v určitej miere použité metódy komparácie a syntézy.

V súvislosti so stanoveným cieľom práce je diplomová práca rozdelená na štyri kapitoly a niekoľko podkapitol, ktoré podrobne približujú problematiku obchodného práva.

Prvá kapitola práce je najrozsiahlejšia nakoľko sa venuje „historickým východiskám genézy obchodného práva na území Slovenskej republiky a Českej republiky.“ Zaoberá sa všeobecným historickým vývojom systému obchodovania vo svete s tým, že sa prichádza na skutočnosť, v dôsledku ktorej sa obchodný styk rozvíja

a uplatňuje len v tých oblastiach, ktoré tento systém začlenili do roviny trhu, ktorý je slobodný a bol uvoľnený spod pevných otrokársnych, rodových či feudálnych väzieb.

Úvodná časť prvej kapitoly približuje kodifikácie súkromného práva v 19. storočí, počas ktorých bolo vydaných viacero významných zákonníkov a obchodné právo na území Československa s osobitným zreteľom na vývoj Obchodného práva na Slovensku. Druhá polovica prvej kapitoly sa venuje základným prameňom obchodného práva, zásadám obchodného zákonníka, ktoré vyplňajú medzery v právno-regulačnom mechanizme a v neposlednom rade aj vzťahu obchodného práva k iným právnym odvetviam. Prvá kapitola tak tvorí dôležitý vstup do problematiky obchodného práva a jeho postavenia v systéme práva.

Druhá kapitola sa zameriava na základnú charakteristiku pojmu a predmetu obchodného práva, kde sa rozsah predmetu obchodného práva vymedzuje v širšom zmysle slova a taktiež aj v užšom zmysle slova a jeho samotné vymedzenie závisí od jednotlivého prístupu viacerých autorov k danému fenoménu.

Predposledná, tretia sa zaoberá nekalými obchodnými praktikami, ktoré postihujú predovšetkým spotrebiteľov a možnosťami ochrany pred nimi. Ochrana pred nekalými obchodnými praktikami je novým prvkom, ktorý je vnesený do zákona o ochrane spotrebiteľa. Nekalé obchodné praktiky, za ktoré považujeme najmä klamlivé konanie a agresívnu obchodnú politiku, sú bezprostredne zakázané.

Štvrtá a teda aj posledná kapitola približuje aktuálne trendy rekodifikácie súkromného práva spočívajúce vo vytvorení jednotného súkromnoprávneho kódexu, ktorý má predstavovať primárne východiská pre vytvorenie základných inštitútov a noriem tohto hlavného súkromnoprávneho kódexu.

Literatúru zaoberajúcu sa daným právnym odvetvím hodnotím veľmi pozitívne, pretože obchodným právom sa zaoberá veľké množstvo autorov, čomu nasvedčuje aj rôznorodosť spomenutého právneho odvetvia.

# 1 HISTORICKÉ VÝHODICKÁ GENÉZY OBCHODNÉHO PRÁVA

Problematika obchodného práva je u nás v centre diania predovšetkým právnej vedy a legislatívy. Nielen podnikateľská sféra, ale taktiež aj laická spoločnosť spája obchodné právo so špecifickou činnosťou nazývanou podnikanie, resp. aktivitou zaoberajúcou sa obchodom. V dôsledku prehlbovania spoločenskej deľby práce sa obchodovanie v priebehu doterajšieho historického vývoja považuje za relatívne uzavretý okruh celého reprodukčného procesu.

Historický mechanizmus obchodovania v sebe nesie určité zaužívané stereotypy a modely, ktoré vyplývajú z všeľudskej snahy založenej na čisto rozumových zásadách prehlbovať a vyvíjať obchodný proces. Tento proces umožňuje spoločnosti, ktorá sa začala venovať podnikaniu, resp. obchodovaniu na profesionálnej úrovni zjednocovať svoje postupy a v nevyhnutnej miere aj záujmy s tým spojené, čo bezpodmienečne vedie k spoločenskej regulácii nielen obchodovania (podnikania) ako historicky podmienenej ľudskej činnosti, ale aj k úprave samotného postavenia podnikateľov (obchodníkov).<sup>1</sup>

V tejto súvislosti by sme teda mohli zosumarizovať a určiť charakteristické znaky procesu vývoja vyššie uvedenej spoločenskej aktivity, obchodovania, resp. podnikania, pričom je potrebné dať dôraz na to, že takéto charakteristické znaky možno objaviť v dejinách viacerých krajín, najmä vo vývoji civilizácie na európskom kontinente.<sup>2</sup>

Medzi tieto príznačné znaky zaradujeme najmä oddeľovanie podnikania ako samostatnej ľudskej činnosti z oblasti primitívnej naturálnej výmeny tovarov, v dôsledku toho, že spoločenská deľba práce sa začala postupným spôsobom diferencovať. Taktiež následná profesionalizácia obchodovania, v dôsledku čoho sa zrodila historicky nová vrstva ľudí, ktorá sa činnosťou zaoberajúcou sa obchodom živí. V dôsledku rýchleho vývoja obchodu a podnikania sa zaviedlo platenie peniazmi, čím začali vznikať tovarovo-peňažné vzťahy, vrátane zavedenia zmeniek a iných cenných papierov.<sup>3</sup>

Regulácia práva spočívala v založení stavovských privilégií, napr. pre obchodníkov nachádzajúcich sa v kráľovských mestách, pre pozvaných kolonistov pochádzajúcich

---

<sup>1</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 1

<sup>2</sup> HATTENHAUER, H., *Evropské dějiny práva*. Praha : C. H. Beck, 1998, s. 237

<sup>3</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 2

z iných krajín (napr. v rámci saskkej kolonizácie v Uhorsku), a v neskoršom období vo vydávaní adekvátnych modelov, fixovaných v obchodných zákonoch, a napokon kódexov.<sup>4</sup>

Internacionalizácia obchodu sa prejavovala jednak v uvoľňovaní hraničných prechodov, v rozmanitých úradných zákazoch, kvót, limitov a jednak v sceľovaní právneho režimu medzinárodného obchodu do jedného celku.<sup>5</sup> V neposlednom rade aj vytváranie flexibilného mechanizmu, ktorý slúžil na rozhodovanie a prejednávanie nielen obchodných, ale aj ďalších sporov o majetok prostredníctvom úradného prétora, ktorý bol zbavený tvrdých procesných formalít, a ktorý korešpondoval s požiadavkami dynamiky obchodovania.<sup>6</sup>

Z vyššie napísaného vyplýva, že spoločenské a ekonomické procesy a pohyby, spájajúce sa so vznikom obchodovania (obchodných vzťahov a vzájomného pôsobenia medzi účastníkmi obchodovania) ako činnosti, ktorá je špecifická pre ľudské konanie odôvodňujú, príp. priamo podmieňujú postupný vznik obchodného práva ako sústavy osobitných inštitútov a právnych noriem regulujúcich jednak postavenie obchodníkov a jednak aj ekonomické (spoločenské) vzťahy cez, ktoré sa medzi účastníkmi obchodovania realizujú obchodné transakcie, t.j. výmena nehmotných a hmotných statkov medzi, ktoré patria prevažne tovary a iné majetkové hodnoty.<sup>7</sup>

Obchodovanie (obchod) a výroba sú vzájomne podmienené a späté. Oba predstavujú jadro spoločenského reprodukčného procesu. Výroba podnecuje obchod a obchod výrobu. Obchodovanie ovplyvňuje smerovanie produkcie určitých tovarov, ktoré sú spôsobilé uspokojovať nielen bežné existenčné potreby čoraz väčšieho počtu spotrebiteľov, ale aj potreby, ktoré sú náročnejšie (v minulosti napríklad obchod s čínskym porcelánom, so vzácnymi koreninami, drahými kovmi, perlami a ďalšími luxusnými výrobkami). Celý proces obchodovania prebieha na báze zosúladenia dvoch ekonomických záujmov. Navonok z napísaného vyplýva, že na prvom mieste je to najmä záujem výrobcu, t.j. realizovať hromadnú produkciu žiadaných a potrebných tovarov a tieto postupne

---

<sup>4</sup> LACLAVÍKOVÁ, M., ŠVECOVÁ, A., *Pramene práva na území Slovenska od najstarších čias do roku 1970.*, Trnava : TYPY UNIVERSITATIS TYRNAVENSIS, 2007, s. 186-187

<sup>5</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 2

<sup>6</sup> REBRO, K., BLAHO, P., *Rímske právo.* Bratislava: MANZ, 1997, s. 53

<sup>7</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 3

ekonomicky výhodne realizovať. Na mieste druhom je to záujem spotrebiteľov zadovážiť si pre seba všetky potrebné výrobky.<sup>8</sup>

Tento záujem v určitom slova zmysle akoby diktoval smerovanie celého reprodukčného procesu, jeho zloženia, kvalitatívne a kvantitatívne dimenzie finálnej produkcie. Najúžším sprostredkovateľom medzi spotrebou a výrobou je obchod, ktorý sa v priebehu niekoľkoročného historického vývoja v mechanizme spoločenskej reprodukcie autonomizoval a zafixoval natrvalo. Doterajšia evolúcia ľudstva potvrdzuje, že v spoločenstvách (štátoch, obchodných integrovaných zoskupeniach, úniách atď.), v ktorých sa presadzovali princípy trhového hospodárstva sa v súvislosti s tým začali vytvárať aj funkčné právne regulatívy, ktoré slúžili na podporu slobodného obchodovania. V klasickom rímskom práve si kurulskí edilovia vytvárali osobitné právne inštitúty, umožňujúce obchodný styk vrátane cudzineckého bez akýchkoľvek problémov.<sup>9</sup>

Pokiaľ sa zaoberáme doterajším historickým vývojom systému obchodovania vo svete, prichádzame na skutočnosť, že obchodný styk, ktorý má klasickú formu s určitým nábojom dynamiky sa rozvíja a uplatňuje len v tých oblastiach, ktoré tento systém začlenili do roviny trhu, ktorý je slobodný a teda ho uvoľnili spod pevných otrokárskych, rodových či feudálnych väzieb a ten potom konštruovali s určitým internacionálnym aspektom. V starom Ríme alebo v gréckych otrokárskych štátoch pôsobili obchodníci, ktorí mali osobitné postavenie, keďže v súvislosti s námornou platbou prekonávali obmedzenosť vnútorných trhov, a taktiež otvárali hranice väčšiny štátov. Rozvoj feudalizmu v oblastiach, ktoré po zániku Západorímskej ríše v 5. storočí, začali vznikať na troskách rímskeho impéria, ťažil z právneho dedičstva starého Ríma, pokiaľ ide najmä o úpravu postavenia slobodných miest, kde sa rozvíjali remeslá a obchod.<sup>10</sup>

V starovekých štátoch, predovšetkým v starom Ríme sa vďaka štátnej podpore formovalo osobitné právo pre cudzích obchodníkov nazývané *ius gentium*.<sup>11</sup>

Obchodné tradície, ktoré postupne prenikali zo staroveku cez stredovek do novoveku mali významné postavenie pri vzniku a rozvoji kapitalistických výrobných vzťahov či už v Európe alebo na americkom kontinente. Osobitné právo pre cudzích obchodníkov, ktoré vybočuje z tradičnej povahy členenia práva na právo verejné (*ius publicum*) a právo

<sup>8</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 12

<sup>9</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodného práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 3

<sup>10</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 13

<sup>11</sup> REBRO, K., BLAHO, P., *Rímske právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2003, s. 64

súkromné (*ius privatum*) sa formuje v právnych systémoch stredovekých štátov, najmä v starom Ríme. Postupný rozvoj internacionálneho obchodu v starom Ríme viedol k zrodu osobitného práva, nazývaného ako *ius gentium*.<sup>12</sup>

Pri vedeckom zisťovaní historickej genézy moderného obchodného práva môžeme vypátrať jeho začiatky už v stredovekých privilégiách a osobitných úpravách pre obchodníkov. Z toho vyplýva, že celkový proces postupného vzniku obchodného práva sa spája s uplatňovaním tzv. subjektívneho princípu s výrazným akcentom a aspektom ako právo príznačné pre obchodníkov. Obchodníková legitimita uskutočňovať činnosť nazývanú obchodovanie sa odvíjala od privilégia, ktoré mala právo udeliť len verejná moc, čiže panovník. Stavovské obchodné právo sa z tohto hľadiska rozumelo skôr ako právo verejné než súkromné. Až v neskoršom štádiu sa popri tzv. subjektívnom princípe začal presadzovať tiež objektívny princíp, ktorý obchodné právo chápe so zreteľom na obchodovanie, čiže má určité charakteristické črty obchodovania.<sup>13</sup>

V konečnom dôsledku medzi tzv. objektívnym princípom a subjektívnym princípom je len nepatrný sémantický rozdiel, keďže pojem *právo obchodníkov*, už sám z obsahového hľadiska naznačuje, že toto právo sa vo väčšej miere bude realizovať v činnosti obchodovania, resp. v uzatváraní obchodov. **Objektívny princíp** vykladá obchodné právo zo samotnej povahy obchodovania, z jeho objektu, resp. predmetu, kým **subjektívny princíp** odvodzuje obchodné právo z privilegovaného postavenia subjektu obchodovania.<sup>14</sup>

Vyššie uvedené skutočnosti majú svoj veľký význam najmä v spojitosti s interpretáciou a pochopením historického vymedzenia obchodného práva. Aby sme vysvetlili ontologickú stránku tohto fenoménu, ponúkame dve protichodné koncepcie. Prvá z nich vysvetlenie genézy obchodného práva, hľadá v samotnom trhovom mechanizme, teda ho rozumie ako zákonitý dôsledok trhu (obchodovania). Druhá definícia kreovania obchodného práva súvisí s vnútorným členením súkromného práva. Z tohto hľadiska treba dodať, že vlastne a súčasné teoretické rozhovory ohľadom postavenia obchodného práva u nás, t.j. ako v Slovenskej republike, tak aj v Českej republike, najmä pokiaľ ide o predstavu

---

<sup>12</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 13

<sup>13</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodného práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 4

<sup>14</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 14

smerovania jeho rekodifikácie majú svoje historické jadro vo výklade a poňatí vývojovo-genetických zdrojov vytvárania obchodného práva.<sup>15</sup>

V tejto otázke sa stretávame ešte s dvoma antagonickými legislatívnymi koncepciami. Prvá z nich, tzv. dualistická rozumie kodifikáciu obchodného práva vrátane úpravy jeho obchodovania ako historicky odôvodnenú a v určitom slova zmysle aj do budúcnosti perspektívnu, a to najmä jeho špecifickými trhovými okolnosťami (podnikania, obchodovania). Druhá, tzv. monistická chápe právnu úpravu obchodovania výslovne z aspektu rekodifikácie súkromného práva, presnejšie práva občianskeho, resp. širšie vykonštruovaného Občianskeho zákonníka.<sup>16</sup>

Na európskom kontinente sa už v 17. storočí začala presadzovať legislatívna prax a predstava vydávať právne úpravy o obchodovaní, ktoré majú komplexnejší charakter. Tieto komplexnejšie právne úpravy boli spočiatku so zreteľne ochranárskymi prvkami pokiaľ sa zameriavame na samotné postavenie obchodníkov. Výrazne ochranársky prvok plnilo hlavne privilégium Leopolda I. vydané v roku 1671, ktoré sa v určitom zmysle podobalo na staré privilégium vladislavské. V roku 1763 bol uverejnený do spoločnosti Všeobecný zmenkový poriadok, ktorý platil aj pre české krajiny. Úprava zmenkového poriadku z časti prihliadala aj na starší Dolnorakúsky zmenkový poriadok vydaný v roku 1717. Na našom území sa zmenkový inštitút presadzuje už v 15. storočí. Historicky sa zmenkový inštitút vyvinul už v Taliansku, odkiaľ sa postupne rozširoval do Francúzska, Nemecka, Rakúska a do ďalších krajín.<sup>17</sup>

Obchodné právo, ktoré sa v našej spoločnosti vyvíjalo najmä na báze zmenkových poriadkov, úpravy spoločenského obchodovania kupcov a niektorých obchodníkov, komerčných patentov, ďalej rozhodovania merkantilných a zmenkových súdov malo typické znaky stavovského a kupeckého práva. Jeho špecifickou črtou bol osobný ráz, a vychádzalo z tzv. subjektívneho princípu.<sup>18</sup>

Obchodné právo ako sústava právnych noriem a inštitútov, ktorá je vnútorne zladená a podmienená sa neraz počas dlhých rokov histórie ocitalo v čiastočnej kríze, presnejšie v konfrontácii voluntaristicky a subjektívne ladených legislatívnych koncepcií so

---

<sup>15</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 5

<sup>16</sup> LAZÁR, J., *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práv*. Bratislava: Iura edition, spol. s.r.o., 2008, s. 19

<sup>17</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 6

<sup>18</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 7

skutočnými možnosťami vyplývajúcimi z úrovne obchodovania a dosiahnutého stavu. Obmedzovanie podnikania, voľného trhu a obchodovania vôbec neuváženými administratívno-direktívnymi zásahmi viedlo neraz aj u nás k vyradovaniu zmluvných foriem hospodárskej spolupráce subjektov podnikateľskej aktivity a konsenzuálnych nástrojov humanitnej regulácie ekonomických procesov.<sup>19</sup>

## **1.1 Kodifikácie súkromného práva v 19. Storočí**

Vydanie rakúskeho Všeobecného občianskeho zákonníka v roku 1811 bol významný medzník vo vývoji súkromného práva, no už v skoršom období sa však uskutočnila kodifikácia súkromného práva vo Francúzsku. Francúzsky Občiansky Zákonník bol vydaný v roku 1804, nazývaný ako Code civil a v roku 1807 bol vydaný Obchodný Zákonník, nazývaný ako Code de commerce.<sup>20</sup>

Code de commerce už svojím členením a štruktúrou úpravy jednotlivých inštitútov v mnohom predznamenal budúce vzniknuté obchodné kódexy v ďalších európskych krajinách. Tento kódex pozostával zo štyroch častí.

Prvá z nich sa venovala všeobecným pravidlám a obchodným inštitútom a zo všetkých častí bola rozhodne najvýznamnejšia. Upravovala činnosť a postavenie obchodníkov, vedenie obchodných kníh, činnosť a postavenie obchodných spoločností a predovšetkým aj princíp oddelenia majetku. Ďalej upravovala oblasť komisionárov, búrz, zmeniek a kúpnej zmluvy.

Naopak druhá kniha mala skôr inšpiratívny význam najmä pre štáty, ktoré mali rozvinutú moreplavbu, pretože sa venovala námornému obchodu.

Tretia kniha obsahovala ustanovenia o bankrotoch a úpadku, pričom tieto dva spomínané inštitúty mali konkurzný charakter.

Štvrtá kniha upravovala právomoci a činnosť obchodných súdov, pričom táto špecifická jurisdikcia mala výrazný vplyv na stavovské privilégia obchodníkov až po dnešok.<sup>21</sup>

---

<sup>19</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 18

<sup>20</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodného práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 8

<sup>21</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 23

V rokoch 1867 až 1861 zvláštna komisia v nemeckom Norinbergu vypracovala Návrh Všeobecného Obchodného Zákonníka s celonemeckým charakterom, ktorý bol prijatý v roku 1862 s platnosťou pre štáty habsburského Predlitavska a bol vydaný ako zákon č. 1/1863 r.z. s platnosťou od 1. júla 1863, ktorý nadväzoval na kodifikáciu všeobecného občianskeho práva. Spomínaný Všeobecný Obchodný Zákonník definoval pojem obchodník (osoba, ktorá prevádzkuje obchody ako živnosť jemu vlastnú), ustanovil právne pomery vznikajúce z obchodnej činnosti a vytvoril rozličné druhy podnikateľských útvarov s prítomnosťou viacerých subjektov v rámci jedného podniku (čiže obchodné spoločnosti a ich právne formy). Obchodné právo sa teda stalo právom upravujúce obchody, ktoré by sa inak spravovali režimom práva občianskeho.<sup>22</sup>

V tejto súvislosti treba uviesť, že zásadne zmeny vo vtedajšej koncepcii rakúskeho Obchodného Zákonníka nastali prijatím Všeobecného Obchodného zákonníka v roku 1862. Úprava tohto zákonníka sa už vo väčšej miere zameriavala na osobitný charakter vzťahov, než iba na riešenie postavenia kupeckého stavu. Pokiaľ sa zameriame na vývoj uhorského obchodného práva možno v ňom vystopovať jeho viaceré etapy. Prvá etapa sa spája s rozvojom mestského zriadenia. Organizácia cechov a čulý obchodný život sa úspešne rozvíjal v slobodných kráľovských mestách a v menšej miere aj v iných mestách. Mimoriadny vplyv a vážnosť získali tzv. tavernícke mestá. Etapy uhorského práva sa usilovali o unifikáciu mestského práva. Na rozdiel od rakúskeho obchodného práva sa kodifikácia uhorského obchodného práva nemohla odvíjať od kodifikácie občianskeho práva, pretože v Uhorsku totižto nikdy nedošlo ku kodifikácii občianskeho práva.<sup>23</sup>

Keďže uhorské obchodné právo nebolo nikdy kodifikované, tak vývojový proces v oblasti obchodovania a obchodno-záväzkových vzťahov bol veľmi nedôsledný a zdĺhavý. Pred vydaním obchodného kódexu aj v Uhorsku prevládal právny partikularizmus, ktorý bol charakteristický taktiež pre úpravu obchodno- právnych vzťahov. Oblasť tohto spoločenského života upravovali predovšetkým zák. čl. 16/1840 o obchodníkoch, 17/1840 o právnych pomeroch továrni a právnych pomeroch spoločností vzniknutých k spoločnému zárobku (verejné, komanditné, účastinné spoločnosti), zák. čl. 19/1840 o korporáciách obchodníkov a dohadcoch a zák. 20/1840 o povozníkoch. Všetky

---

<sup>22</sup> MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml., *Obchodné právo v systéme slovenského právneho poriadku*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006, s. 16

<sup>23</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 9

tieto zákony boli v platnosti až do účinnosti obchodného zákonníka s platnosťou od 1. januára 1876.<sup>24</sup>

V 18. a 19. storočí, prebiehali na európskom kontinente prvé kodifikácie súkromného práva, no dokončených kodifikácií bolo len minimum.<sup>25</sup> Tieto nastolili viaceré problémy a otázky (teoretické a aj legislatívne), ktoré sú aj v dnešnej dobe v Európe stále aktuálne, a to bez ohľadu na to, že terajšie legislatívne procesy označujeme skôr ako rekodifikačné a často a to oprávnene, spájané aj s dekodifikáciou. Kodifikátori sa už pri prvých európskych kodifikáciách snažili eliminovať teritoriálnu a partikulárnu roztrieštenosť predchádzajúcich právnych úprav a jedna pri tom dosiahnuť vyšší stupeň zrozumiteľnosti a integrity pripravovaných kódexov s cieľom, čo najväčšej minimalizácie kauzistických normatívnych riešení. Kodifikácie súkromného práva, ktoré prebiehali v našej spoločnosti, boli často sprevádzané okrem iného aj takým tvrdením, že nový kódex by mal byť prehľadný a zrozumiteľný pre všetkých občanov.<sup>26</sup>

Nemôžeme nespomenúť, že vlastne už na báze prvých obchodných zákonníkov v Európe sa dotváral proces vytvárania nového obchodného práva. Pozoruhodné je, že prípadná neskoršia absencia obchodného kódexu absolútne nezapríčinila anulovanie obchodného práva v zmysle jeho pedagogického traktovania a vedeckej interpretácie.<sup>27</sup>

Myšlienkové pochody prvých kodifikácií súkromného práva predstavujú aj v dnešných časoch hodnotný zdroj poznania rozhodujúcich aspektov vtedajších časov, atmosféry a intelektuálnej výbavy tvorcov týchto kodifikácií, metód a spôsobu ich myslenia. Kodifikačné procesy, vlny a peripetie vo vývoji práva sú vo väčšej miere späté so spoločenskými zmenami ktorejkoľvek krajiny, častejšie širšej geografickej oblasti. Najčastejšie je objektom kodifikácie oblasť súkromného práva, no naproti tomu je samotný proces kodifikácie a regulácie už vecou verejnej štátnej aktivity, čiže štátom riadeného legislatívneho procesu.<sup>28</sup>

---

<sup>24</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 24

<sup>25</sup> HATTENHAUER, H., *Evropské dějiny práva*. Praha : C. H. Beck, 1998, s. 433

<sup>26</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 12

<sup>27</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 16-17

<sup>28</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 15-16

## 1.2 Obchodné právo na území Československa s osobitným zreteľom na vývoj Obchodného práva na Slovensku

Vznik Československej republiky v roku 1918 bol významným medzníkom nastúpeného procesu modernizácie systému práva, ktorej integrálnou súčasťou bolo aj Slovensko. Tento nový štát vytvoril **globálnu recepciu** rakúskeho a uhorského právneho poriadku, najmä pokiaľ išlo o oblasť súkromného práva, súčasťou čoho bolo aj rakúske a uhorské právo obchodné.<sup>29</sup>

Globálna recepcia bola uskutočnená v dôsledku vzniku zákona o zriadení samostatného československého štátu uverejneného v úradnej publikačnej zbierke 6. novembra 1918 pod č. 11/1918 Sb. Zákon o zriadení samostatného československého štátu mal spätnú účinnosť od 28. októbra 1918, neskôr nazývaný aj **recepčná norma**.<sup>30</sup>

Recepčná norma spôsobila, že Česko-slovenská republika prevzala od zaniknutej Rakúsko-Uhorskej monarchie zemské a celorakúske zákony a nariadenia. Koexistencia rakúskeho a uhorského práva, čiže zdedený právny dualizmus sa akoby premostil do nových pomerov československých, v dôsledku čoho na území Slovenska pokračovala kontinuita uhorského práva súkromného, vrátane obchodného práva, kým v oblasti Čiech, Moravy a Sliezska v tzv. historických krajinách, platili naďalej rakúske právne predpisy.<sup>31</sup>

Nové ekonomické a spoločensko-politické podmienky si vyžiadali určité právne zásahy v obchodnoprávnej materii. Z väčšiny významných predpisov československého obchodného práva, ktoré boli vydané za prvej ČSR, treba spomenúť najmä:

- zákon č. 210/1919 Zb. o pomeroch družstiev na Slovensku,
- zákon č. 271/1920 Sb., ktorým sa rozširovala platnosť zákona č. 58/1906 r.z. o spoločnostiach s ručením obmedzeným na území Slovenska,
- zákon č. 69/1922 plodinovej burze v Bratislave a o zákaze terminových obchodov s mlynskými výrobkami a obilím v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 106/1923 Sb. o nakladateľskej zmluve; živnostenský zákon pre oblasť Slovenska č. 259/1924 Sb.,
- zákon č. 279/1924 Sb. o premene spoločnosti s ručením obmedzeným v družstvá,

<sup>29</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 24

<sup>30</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 19

<sup>31</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 22

Ďalej sú to zákony ako:

- zákon o ochrane proti nekalej súťaži,
- zákon zmenkový, zákon, ktorým sa vydávajú vyrovnávacie a odporovacie poriadky,
- zákon o súkromných monopoloch a karteloch,
- zákon o poistnej zmluve,
- zákon o splátkových obchodoch,
- zákon o dráhach
- vládne nariadenie o sídlach obchodníkov, obchodných spoločností, hospodárskych a zárobkových spoločenstiev (družstiev).<sup>32</sup>

Aktívny prístup k unifikácii občianskeho zákonníka bol vzorom pre ustanovenie zvláštnej komisie v roku 1930 za účelom vzniku obchodného zákonníka, no následná Nemecká agresia v roku 1939 tieto práce prerušila a projekt nakoniec nebol dokončený.<sup>33</sup>

Po faktickom oslobodení Československej republiky a plnom obnovení jej samostatnosti a zvrchovanosti v roku 1945 došlo však už v zmenených vnútropolitických a geopolitických podmienkach k postupnému zosilňovaniu štátneho peternalizmu a následne výraznejšej ingerencii štátu v súkromnoprávnej oblasti.<sup>34</sup> Aktívnou súčasťou obchodnoprávných predpisov sa stali aj znárodňovacie dekréty prezidenta republiky (č. 100 – 103/1945 Sb.), ktorými boli znárodnené bane, akciové banky, kľúčový priemysel a poisťovne.<sup>35</sup> Do oblasti noriem obchodného práva s výraznejšími verejnoprávnymi prvkami z povojnového obdobia sa zaraďujú najmä:

- vládne nariadenie č. 6/1946 Sb. ktorým sa vydáva štatút národných podnikov priemyslových,
- vládne nariadenie č. 77/1946 Sb. ktorým sa vydáva Štatút národných potravinárskych podnikov,
- vládne nariadenie, ktorým sa vydáva železničný prepravný poriadok,
- zákon č. 116/1946 Sb. o jednotnej organizácii podnikového počtovníctva,

---

<sup>32</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 27

<sup>33</sup> MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml., *Obchodné právo v systéme slovenského právneho poriadku*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006, s. 17

<sup>34</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 29

<sup>35</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 24

- zákon o niektorých opatreniach v odbore spoločenského a obchodného práva; zákon, ktorým sa menia niektoré predpisy o obchodných knihách.<sup>36</sup>

V povojnovom období v rokoch 1945 – 1947 sa okrem klasických inštitútov obchodného práva a v širšom zmysle aj občianskeho práva, v naďalej platných obchodných zákonníkoch pochádzajúcich z 19. storočia začali následne dostávať do povedomia štátno-regulačné formy a nástroje vychádzajúce jednak z pokračujúcich znárodňovacích procesov a existencie nových druhov podnikateľských (hospodárskych) subjektov a jednak z presadzovania metód hospodárskeho plánovania, ktorý postupne prerastá k záväznému plánovaniu.<sup>37</sup>

V celom systéme právnej regulácie hospodárskych vzťahov a procesov začali prevládať formy, nástroje a inštitúty verejného práva, kým rozmer pôsobenia súkromnoprávných inštitútov sa citeľne zužoval, čím vlastne došlo k určitej paralyzácii súkromného práva. Spoločenský vývoj napokon dospel do štádia, kedy sa začali rušiť staré obchodné zákonníky, t.j. rakúsky a uhorský. Uskutočnilo sa tak vydaním prvého československého Občianskeho zákonníka išlo o zákon č. 141/1950 Zb. s účinnosťou od 1.1.1951, ktorý taktiež zrušil aj rakúsky Všeobecný občiansky zákonník (ABGB) vydaný v roku 1811, ďalej rakúsky Všeobecný obchodný zákonník vydaný v roku 1863 a uhorský zákonný článok o obchodnom zákone vydaný v roku 1875 okrem tých ustanovení, ktoré upravovali právne pomery družstiev.<sup>38</sup>

Keďže ako je už vyššie spomenuté v bývalom Československu došlo vydaním prvého Občianskeho zákonníka v roku 1950 k zrušeniu klasických obchodných zákonníkov, sa vynára v tejto súvislosti otázka, či u nás zaniklo aj obchodné právo. V dôsledku tohto sa vykryštalizovali dve protichodné stanoviská.<sup>39</sup>

Prvý názor vychádza z tvrdenia, že obchodné právo v našej spoločnosti zaniklo v období, keď prestalo fungovať aj trhové hospodárstvo, ktoré bolo založené na súkromnom vlastníctve. Taktiež, keď v oblasti výmeny tovarov a spoločenskej výroby nastúpil prísny administratívno-centralistický systém plánovania a riadenia hospodárskych procesov a hmotných tokov. Podľa tohto východiska bola prerušená kontinuita

---

<sup>36</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 25

<sup>37</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 25

<sup>38</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 26

<sup>39</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 27

československého obchodného práva na viac než štyridsať rokov. Pri vytváraní moderného slovenského obchodného práva sa nemôžeme zaobiť bez využívania klasických inštitútov skoršie používaného obchodného práva, ktoré bolo u nás používané v podstate až do začiatku päťdesiatych rokov.<sup>40</sup>

Podľa ďalších názorov u nás k prerušeniu historickej kontinuity československého obchodného práva nikdy nedošlo, čo odôvodňovali tým, že viaceré klasické obchodnoprávne inštitúty zostávali v platnosti, a to aj napriek tomu, že staršie obchodné zákonníky boli zrušené. V týchto súvislostiach zástancovia tézy o neprerušenej kontinuite obchodného práva v bývalom Československu argumentujú aj tým, že v období administratívno-centralistického systému riadenia národného hospodárstva sa udržal relatívne autonómny systém zmlúv podnikateľských subjektov.<sup>41</sup>

So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že v uvedenom období sa u nás obchodné právo vo väčšej miere nemohlo rozvíjať a kultivovať. Jav, ktorý môžeme označiť ako „sterilizácia zmluvných vzťahov“ viedol k oslabovaniu súkromnoprávných prvkov v medzipodnikovej spolupráci a sústave dodávateľsko-odberateľských vzťahov na jednej strane a povzbudzovaniu verejnoprávných aspektov v právnej regulácii výmenných vzťahov na strane druhej.<sup>42</sup>

### 1.3 Pramene obchodného práva

Z hľadiska právnej teórie je obchodné právo veľmi zaujímavé, pretože jeho prameňmi nie sú len všeobecne záväzné normatívne akty čiže písané právo, ale taktiež mimoprávne normy, ktoré sa stávajú normami právnymi predovšetkým na základe príslušného prameňa práva, ktoré je písane. Ide predovšetkým o tzv. obchodné zvyklosti, no v súvislosti so súťažným právom aj dobré mravy hospodárskej súťaže.<sup>43</sup>

Toto obširne ponímanie zdrojov, z ktorých čerpá obchodné právo nie je vôbec v rozpore so základným rozdelením prameňov práva na dve veľké skupiny:

---

<sup>40</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 27

<sup>41</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 27

<sup>42</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 28-29

<sup>43</sup> PELIKÁNOVÁ, I. a kol., *Obchodní právo. I díl*. Praha: CODEX, 1993, s. 21

**a) materiálne pramene práva**

**b) formálne pramene práva**

K materiálnym prameňom práva priradujeme napr. zlomové udalosti histórie, zvyklosti, právne presvedčenie, právne vedomie, čiže vonkajšie zdroje, pochádzajúce z našej reprodukcie a limity základných právnych princípov, ktoré ľudstvo pri vytváraní formálnych prameňov práva reflektuje a rešpektuje. Tieto determinanty objektívneho práva čiže vonkajšie zdroje (komplex všetkých noriem práva tvoriacich právny poriadok) je možné vnímať ako tie pramene, ktoré objektívne ovplyvňujú formálne pramene práva taktiež ako limity a koordinanty dispozície a hypotézy právnej normy. Sú odrazom určitých politických a ekonomických základov tvorby práva, ktoré tieto základy spätne reglementujú a ovplyvňujú. Do tohto spektra môžeme zaradiť aj medzinárodné obchodné zvyklosti, obyčaje, tradície, všeobecne uznávané princípy a zásady tvorenia a fungovania stále sa rozvíjajúcej ľudskej spoločnosti, ako sú ľudské práva, humanizmus a slobody a pod.<sup>44</sup>

Pramene práva z formálneho hľadiska sú štátom uznané formy, ktoré určujú záväzné pravidla správania sa. Tieto záväzné pravidlá správania sa sú poväčšine obsiahnuté v právnych normách. Do vonkajšieho rámca normovaných pravidiel patria normatívne právne akty. Okrem nich sú do všeobecnej právnej teórie zahrnuté aj ďalšie spôsoby vyjadrenia prameňov práva vo formálnom zmysle, ktorými sú právne obyčaje (zvyklosti), súdne alebo správne precedensy a normatívne zmluvy.<sup>45</sup>

Normatívne právne akty sú rozhodnutia orgánov, ktoré sú vydávané v rámci ich právomoci a v ktorých sú vo väčšej miere obsiahnuté právne normy ako všeobecne záväzné pravidlá správania sa. V nedávnej minulosti chápali niektorí teoretici pojem „normatívny právny akt“ širšie, teda nad rámec chápania právnych noriem. Medzi normatívny právny akt zaradovali napríklad aj interné predpisy a inštrukcie, poprípade aj organizačné a lokálne právne predpisy. Tieto akty z nedávnej minulosti boli záväzné len na základe určitej administratívnej podriadenosti orgánu, ktorý vydal daný predpis.<sup>46</sup>

Na základe vyššie napísaného, môžeme prestúpiť k vymedzeniu prameňov obchodného práva. Normatívnym právnym aktom s najvyššou právnou silou a ktorý je

<sup>44</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 130-31

<sup>45</sup> KUČERA, E., *Obecná teorie státu a práva. I. díl*. Praha: Orbis, 1976, s. 199

<sup>46</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 52

základným prameňom práva mnohých právnych odvetví a v neposlednom rade predovšetkým obchodného práva je *Ústava Slovenskej republiky*. Ústava zakotvuje, že medzi základné ľudské práva a slobody patrí predovšetkým aj právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo patriace všetkým vlastníkom má rovnaký zákonný obsah, poskytuje sa mu rovnaká ochrana a Ústava Slovenskej republiky ho priznáva každému. Z ústavy môžeme ďalej vyčítať, že popri bohatstve pochádzajúcom z nerastných surovín, podzemných vôd, prírodných liečivých zdrojov a vodných tokov, môže byť vo vlastníctve štátu aj ďalší majetok, ktorý je dôležitým faktorom na zabezpečenie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu.<sup>47</sup>

Ústava v sebe zakotvuje aj právo všetkých na slobodnú voľbu povolania a taktiež prípravu naň ako aj právo uskutočňovať inú zárobkovú činnosť a podnikat'.<sup>48</sup>

Základný zákon štátu tiež ustanovuje, že hospodárstvo Slovenskej republiky je založené na princípoch ekologicky a sociálne orientovanej trhovej ekonomiky. Ústava taktiež deklaruje, že Slovenská republika sa zaväzuje podporovať a chrániť hospodársku súťaž.<sup>49</sup>

Primárnym prameňom práva upravujúcim obchodné vzťahy je už ako vyplýva z názvu obchodného práva *Obchodný zákonník*. Obchodný zákonník však veľmi úzko súvisí s veľkou skupinou právnych predpisov verejnoprávnej povahy, ktoré citeľne zasahujú do života podnikateľských subjektov.<sup>50</sup> Tento zákonník bol prijatý 5. novembra 1991. publikovaný pod číslom 513/1991 Zb. s účinnosťou od 1. januára 1992.<sup>51</sup>

Obchodný zákonník bol prijatý v krátkom časovom rozpätí, pričom potreba jeho prijatia vyplývala z veľkej potreby vyhotovenia jasných pravidiel obchodu zaoberajúceho sa výmenou tovaru, v období premeny ekonomiky z podmienok administratívneho ekonomického systému na novší trhový systém hospodárstva. V máji 1990 sa začal proces ekonomickej transformácie, pričom právna úprava vytvárania obchodných vzťahov a obchodných spoločností bola fakticky stručná a formou novelizácie patrila dovtedy účinného Hospodárskeho zákonníka. Obchodný zákonník bol tým pádom pripravený za

<sup>47</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 76

<sup>48</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 32

<sup>49</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodného práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 53

<sup>50</sup> MAMOJKA, M., ZAJAC, P., *Obchodné právo*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru Slovenskej republiky, 1996, s. 14

<sup>51</sup> ŠKRINÁR, A., *Obchodné právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Ales Čeněk, 2012, s. 17

zhruba sedemnášť mesiacov, čo je rekordne krátke obdobie, čo sa týka tvorby kódexov obchodného práva.<sup>52</sup>

Obchodný zákonník sa systematicky rozdeľuje na štyri časti. Prvá z nich obsahuje Všeobecné ustanovenia, ktoré vymedzujú základné pojmy, ako sú podnikateľ, podnik, podnikanie, právne úkony podnikateľa, obchodné tajomstvo, obchodné meno, podnikanie zahraničných osôb, ďalej je jeho súčasťou právna úprava obchodného registra hospodárskej súťaže a účtovníctva podnikateľov.

Súčasťou druhej časti Obchodného zákonníka je družstvo a obchodné spoločnosti, obsahujúce právnu úpravu verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti, akciovej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným.<sup>53</sup>

Tretia časť, ktorá nesie názov obchodné záväzkové vzťahy obsahuje ustanovenia o vzniku, zabezpečení a zániku záväzkových vzťahov ako aj v súvislosti s tým porušenie zmluvných povinností a premlčanie. Ďalej zákon v tejto časti upravuje jednotlivé zmluvne typy ako aj osobitné ustanovenia pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode.<sup>54</sup> Posledná časť sa už typicky venuje spoločným, prechodným a záverečným ustanoveniam obsahujúcich intertemporálne ustanovenia, ktoré sa venujú problematike vzťahu Obchodného zákonníka k predchádzajúcim právnym predpisom ako aj celý zoznam zrušovaných právnych predpisov.<sup>55</sup>

Z vyššie napísaného môžeme zhodnotiť, že prvotné posudzovanie kvality právnej úpravy, ktorá je súčasťou Obchodného zákonníka je treba poopraviť najmä v tom zmysle, že ide o zákon, ktorého obsah je vo väčšej miere síce poznačený hektickosťou obdobia, v ktorom bol prijatý a taktiež absenciou širšej teoretickej diskusie k jeho chápaniu, avšak zásadné príčiny zmien Obchodného zákonníka spočívajú najmä vo vonkajších faktoroch, ktorými sú plnenie záväzkov vyplývajúcich z čestného členstva v Európskej únii, prechodu na euro alebo zásadných zmien iných právnych inštitútov.<sup>56</sup>

**Občiansky zákonník** je taktiež významným prameňom obchodného práva, pretože už v § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka je ustanovené, že ak niektoré otázky nemôžeme riešiť

---

<sup>52</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 76-77

<sup>53</sup> KUBÍČEK, P. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007, s. 20

<sup>54</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 79

<sup>55</sup> KUBÍČEK, P. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007, s. 20

<sup>56</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 77

podľa Obchodného zákonníka, riešia sa podľa občianskoprávných predpisov.<sup>57</sup> Vzťah Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka je založený na subsidiárnom použití Občianskeho zákonníka. Občianský zákonník sa použije podporne najmä v prípade inštitútov, ktoré obchodný zákonník vôbec neupravuje, no tieto ustanovenia používa, pričom ich úprava je obsiahnutá komplexne v Občianskom zákonníku (napr. dedenie, vlastníctvo, právna subjektivita atď.). Ďalej v prípade inštitútov, ktorých opodstatnenosť špecifickej úpravy je odôvodnená osobitosťami obchodovania a ktorá sa nachádza v Obchodnom zákonníku, avšak jej základ je obsiahnutý v Občianskom zákonníku. Do úvahy však neprichádza podporné použitie Občianskeho zákonníka pri tých inštitútoch, ktoré Obchodný zákonník upravuje komplexne (napr. ručenie, kúpna zmluva atď.).<sup>58</sup>

Už v úvodnom ustanovení Obchodného zákonníka v § 1 sa stretávame s termínom „**obchodné zvyklosti**“. Tento termín sa v zúženom význame nachádza aj v § 264, t.j. ako „obchodné zvyklosti zachovávané všeobecne v príslušnom obchodnom odvetví“. Napokon v ustanovení § 730 sú špecifikované obchodné zvyklosti, ktoré sa „všeobecne zachovávajú v medzinárodnom obchode v príslušnom odvetví“. Pri pozornejšom čítaní zákona možno vystopovať, že v prípade obchodných zvyklostí ide o o regulačnú sústavu, ktorá je právne relevantná, aktivizujúca sa akoby v treťom slede a podľa ktorej treba hodnotiť otázky obchodných vzťahov v tom prípade, ak ich nie je možné riešiť podľa noriem Obchodného zákonníka a ani podľa subsidiárnych predpisov občianskeho práva. Môžeme povedať, že takýmto ráznym ustanovením § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka sa vytvoril základ na existenciu akéhosi obchodného práva obyčajového ako práva, ktoré nastupuje vtedy, keď písané obchodné právo, ktoré je inkorporované predovšetkým v Obchodnom zákonníku absentuje.<sup>59</sup>

Jozef Suchoža a kolektív v knihe Obchodné právo zahŕňajú medzi pramene práva aj normatívne právne akty. Okruh normatívnych právnych aktov vychádza z pojmového vymedzenia obchodného práva ako štrukturálnej časti právneho systému. Tieto normatívne právne akty môžeme členiť na primárne normatívne právne akty a sekundárne, čiže odvodené normatívne právne akty.

Medzi **primárne normatívne akty**, ktoré výrazne prevažujú patria:

---

<sup>57</sup> § 1 zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>58</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 79-80

<sup>59</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodného práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 74

- a) Ústava SR,
- b) ústavné zákony,
- c) zákony,
- d) zákony,
- e) všeobecne záväzné nariadenia vyšších územných celkov,
- f) všeobecne záväzné nariadenia obcí a miest.

K **sekundárnym (odvodeným)** normatívnym právnym aktom patria:

- a) nariadenia vlády,
- b) vyhlášky ministerstiev,
- c) opatrenia Národnej banky Slovenska,
- d) iné normatívne právne akty vydané inými štátnymi orgánmi v medziach zákona a na jeho vykonanie.<sup>60</sup>

Stále významnejším a do popredia sa dostávajúcím prameňom obchodného práva sú v poslednom čase predovšetkým aj **medzinárodné zmluvy**. Globalizácia základných problémov vo svete, internacionalizácia obchodu a výroby, globálna informatizácia, časopriestorové dimenzie. To všetko sú fenomény, ktoré značne negujú, resp. stierajú politické, národné, ideologické a ekonomické prekážky a hranice širokej medzinárodnej deľby práce, ktorá využíva obchod a obchodovanie ako nenahraditeľný faktor sprostredkovania vzťahu medzi výrobcom a sprostredkovateľom v globálnych rozmeroch. Všetky tieto skutočnosti našli svoj význam najmä v multilaterálnych aktivitách s unifikačným charakterom pod záštitou Komisie OSN pre medzinárodné obchodné právo – UNCITRAL. Táto komisia svojou činnosťou výrazne pozitívne ovplyvnila proces prípravy a následne tvorby modelových medzinárodných dohôd, zákonov a kodifikácie a používanie medzinárodných obchodných doložiek ako progresívneho prvku zmluvných vzťahov.<sup>61</sup>

Dôležitosť medzinárodných zmlúv je umocnená aj tým, že podľa § 756 Obchodného zákonníka jeho ustanovenia „sa použijú, len pokiaľ medzinárodná zmluva, ktorá je pre Slovenskú republiku záväzná a bola uverejnená v Zbierke zákonov, neobsahuje odlišnú

<sup>60</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 80-82

<sup>61</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 33-34

úpravu.“<sup>62</sup> Z napísaného jasne vyplýva, že bilaterálne a multilaterálne medzinárodné zmluvy sú pri úprave obchodno-závazkových vzťahov prioritné a ich význam po otvorení jednotného európskeho priestoru vo forme Európskej únie bude len neustále narastať.<sup>63</sup>

V neposlednom rade nemôžeme nespomenúť aj súdnu judikatúru, ktorá sa síce nepovažuje za prameň práva, ale súdy môžu svojimi rozhodnutiami odstraňovať nedostatky v zákonnej úprave, môžu taktiež určovať smer interpretácie noriem obchodného práva najmä v takých prípadoch, ak právna norma vo svojej podstate pripúšťa viacero interpretačných možností a tým, že súdy sa pridriavajú jednej interpretácie, tak právnu úpravu precizujú. Naopak nemôžeme však opomenúť ani možný negatívny dopad rozhodnutí súdov, v tých prípadoch, kedy právna úprava umožňuje výklad, ktorý je jednoznačný. Avšak súdy sa aj keď nie často priklonia v rozhodnutiach k nesprávnemu výkladu.<sup>64</sup>

#### 1.4 Zásady obchodného zákonníka

V každej ľudskej spoločnosti, ktorá je historicky sformovaná a ktorá má v sebe vlastný politický a ekonomický základ sa nielen ľudské vzťahy upravujú a formujú na základe určitých konkrétnych princípov fungovania. Všetky tieto princípy fungovania vymedzujú zásady, s morálnou a právnou relevanciou a ktoré vyjadrujú všetky stránky života spoločnosti, reflektujúce jeho najzákladnejšie potreby.<sup>65</sup>

Každé právne odvetvie je postavené na určitých zásadách, ktorých normatívna priorita je absolútne nespochybniteľná. Inak tomu nie je ani v obchodnom práve, ktorého špecifikum je odrazom v jeho nosných zásadách, ktoré sú aplikované v konkrétnej podnikateľskej, resp. obchodnej praxi. Zásady, na ktorých spočíva Obchodný zákonník sa môžu využiť len vo výnimočných situáciách, vtedy, keď určitú konkrétnu otázku nie je možné vyriešiť podľa obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka a taktiež ani podľa obchodných zvyklostí.<sup>66</sup>

---

<sup>62</sup> § 756 zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>63</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 34

<sup>64</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 103

<sup>65</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 16

<sup>66</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 18

Na zaplnenie niektorých medzier v právno-regulačnom mechanizme, ktoré mohli vzniknúť nielen absenciou špeciálnej úpravy v Obchodnom zákonníku, neschopnosťou riešenia určitých situácií ani subsidiárnou pôsobnosťou občianskoprávných predpisov a jednak už spomínanou neexistenciou obchodných zvyklostí. Obchodný zákonník, zrejme v snahe úplného vyčerpávajúceho a bezmedzerovitého legislatívneho riešenia ustanovil lakonické ustanovenie, podľa ktorého je možné posúdiť ktorúkoľvek otázku týkajúcu sa obchodných vzťahov, a to: „podľa zásad, na ktorých tento zákon spočíva“.<sup>67</sup>

Problematika zásad Obchodného zákonníka sa prelína s teoretickou a filozofickou rovinou. Presvedčivo to dokazujú aj výskumy v oblasti teórie práva, ktoré sa zaoberajú fenoménom právnych princípov. Otázkou týkajúcou sa všeobecných zásad sa zaoberali viacerí autori či už Štefan Luby, ktorý zastával názor, že ak sudca nenájde v aktuálne platnom práve adekvátny predpis na vyriešenie určitej skutkovej situácie a nestačí ani analógia práva treba použiť najkrajnejšie vyplnenie medzier, čiže všeobecné právne zásady<sup>68</sup>. Taktiež aj Viktor Knapp, ktorý vyslovil názor, že zásady sú všeobecné postuláty ľudského správania uznávané v civilizovaných krajinách a iniciatívne vnímané ako zásady práva, a to bez zreteľa na skutočnosť, či sú alebo nie sú explicitne vyjadrené v zákone, teda de lege lata.<sup>69</sup>

Zásady, inak nazývané aj princípy nemožno priamo nájsť a vyčítať zo zákonov. Sú v nich obsiahnuté skôr účelovo. V súvislosti s Obchodným zákonníkom tieto zásady vyplývajú taktiež aj z ekonomického prostredia. Zásady obchodného práva v zákone zakomponované bývajú, no je len na nás či ich máme záujem nájsť. Pokiaľ áno, nastupuje teda proces hľadania a poznávania práva a to priamo z uvedeného textu zákona, keďže zákon sám akoby priamo určil, že zásady sú začlenené v normatívnej sústave obchodného práva.<sup>70</sup>

Zásady Obchodného práva obsiahnuté v Obchodnom zákonníku možno z vyššie uvedeného pohľadu formulovať takto:

---

<sup>67</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 82-83

<sup>68</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 84-85

<sup>69</sup> KNAPP, V., *Velké právní systémy. Úvod do srovnávací právní vědy*. Praha: C.H.Beck, 1996, 60

<sup>70</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 96-97

**1. Zásada slobody podnikania** - ktorú všeobecne upravuje aj Ústava Slovenskej republiky v súvislosti s vlastníckym právom a jeho výkonom a taktiež tento základný zákon štátu jej priznáva právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Obchodný zákonník za základným zákonom štátu nijako nezaostáva, pretože toto právo upravuje napr. v § 41, ktorý ustanovuje že<sup>71</sup> „*Fyzické a právnické osoby, ktoré sa na hospodárskej súťaži zúčastňujú, aj keď nie sú podnikateľmi majú právo slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a združovať sa na výkone tejto činnosti.*“<sup>72</sup> Je potrebné ale rešpektovať relatívnosť tejto slobody, pretože účastníci hospodárskej súťaže sú povinní dodržiavať právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nezneužívať súťaž na nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže a na nekalé súťažné konanie.<sup>73</sup>

**2. Zásada zmluvnej voľnosti** – táto zásada je vyjadrená v § 261 Obchodného zákonníka a prejavuje sa v štyroch konkrétnych podobách v slobodnej voľbe účastníka zmluvného vzťahu, či právny úkon vykonať alebo nie, v slobode výberu adresáta právneho úkonu, v slobode voľby obsahu právneho úkonu a v slobode voľby formy právneho úkonu v nadväznosti na ustanovenia § 43 a nasl. Občianskeho zákonníka.<sup>74</sup>

**3. Zásada záväznosti zmlúv** – je upravená vo viacerých ustanoveniach Obchodného zákonníka (§ 269, § 289, § 365, § 409 a nasl.), upravujúcich proces uzatvárania zmlúv , pričom záväzky zmluvných strán sú vnímané ako povinnosť, ktorá má aj sankčný rozmer. Zásada záväznosti zmlúv je jednou z najvýznamnejších zásad medzinárodného práva **pacta sunt servanda** (zmluvy sa musia dodržiavať), ktorú rešpektuje taktiež aj úzko súvisiace občianske právo.<sup>75</sup>

**4. Zásada zákazu nekalej súťaže** – ktorú upravuje Obchodný zákonník v § 42 „*Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži je nekalo – súťažné konanie a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.*“<sup>76</sup> A taktiež aj § 44 a nasl. OBZ, ktoré charakterizujú jednotlivé formy nekalej súťaže, ktoré sú v rozpore najmä s **dobrými mravmi** súťaže

<sup>71</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 17

<sup>72</sup> § 41 zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>73</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 17

<sup>74</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 19

<sup>75</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 18

<sup>76</sup> § 42 zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

(contra bono mores) a ktoré sú schopné privodiť ujmu iným sťažiteľom alebo spotrebiteľom.<sup>77</sup>

**5. Zásada poctivého obchodného styku** – nepochybne súvisí s predchádzajúcou zásadou, čo je vyjadrené aj v ustanovení § 265 OBZ uvažuje, že výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku nepožíva právnu ochranu.<sup>78</sup> Okrem toho sa uplatňuje aj v § 292 OBZ a v § 381 OBZ. Zásada poctivého obchodného styku je veľmi významným determinantom právnych istôt aj v medzinárodnom obchode, pretože bráni najmä podstatnému porušovaniu rovnosti subjektov obchodno-právnych vzťahov a tým aj znevýhodňovaniu jednej zo zmluvných strán.<sup>79</sup>

Tieto vyššie spomenuté zásady rámujú konanie všetkých subjektov obchodno-právnych vzťahov. Ich dodržiavanie a aplikovanie v konkrétnej obchodnej praxi vytvára predovšetkým stabilné podnikateľské prostredie a právnu istotu, čím je pozitívne ovplyvnený ekonomický rast a politická stabilita spoločnosti.<sup>80</sup>

## 1.5 Vzťah obchodného práva k iným právnym odvetviám

Obchodné právo ako už vieme spočíva na jednej zo zásad slobodného podnikania a zmluvnej voľnosti subjektov podnikania. Tieto uvedené záruky sa mohli u nás presadiť po tom, čo došlo ústavným spôsobom k zrovnoprávneniu jednotlivých foriem vlastníckeho práva. Ústavné princípy v spojení s medzinárodnými dohovormi v oblasti sociálnych, hospodárskych a občianskych práv sú jedným zo základných východísk hospodárskeho zákonodarstva, resp. legislatívy vrátane vymedzenia obsahového rámca celého obchodného práva.<sup>81</sup>

Začlenenie obchodného práva v právnom systéme, a teda jeho zaradenie vo vnútornej štruktúre systému má svoj nevyhnutný význam pre kvalifikáciu a zdôvodnenie postavenia tohto odvetvia práva vo vzťahu k ostatným segmentom systému práva. Aj keď o obchodnom práve hovoríme ako o samostatnom právnom odvetví neznamená to však, že

<sup>77</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 18

<sup>78</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 21

<sup>79</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 18

<sup>80</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 19

<sup>81</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 70

samostatnosť vnímame v jej absolútnom vyjadrení. Ide o relatívnu autonómnosť jeho postavenia a zaradenia v štruktúre odvetví práva, ktorá sa prejavuje v obojstrannom pôsobení verejnoprávných a súkromnoprávných noriem na reguláciu spoločenských vzťahov.<sup>82</sup>

Jeho základnou interakciou v rámci celého systému práva a jeho vnútornej štrukturalizácie je vzťah obchodného práva k *štátnemu právu*, v širšom zmysle k ústavnému právu. Pre oblasť obchodného práva sú významné viaceré ústavnoprávne východiská. V stručnosti sa o nich teraz zmienime. V Ústave slovenskej republiky je zakotvená jedná z najdôležitejších zásad jej prepojenia so zmluvami medzinárodného charakteru o základných slobodách a ľudských právach, ktoré ratifikovala Slovenská republika a vyhlásené boli spôsobom ustanoveným zákonom. Ústava taktiež garantuje skutočnosť, že uvedené medzinárodné zmluvy, majú právo prednosti pred zákonmi, v tom prípade, ak zabezpečujú väčší rozmer alebo aj rozsah základných práv a slobôd. K základným právam a slobodám občanov sa zaraďuje aj právo vlastníť majetok, pričom rovnakú zákonnú ochranu požívajú všetci vlastníci vlastníckeho práva. Ústava Slovenskej republiky zdôrazňuje aj zásadu, že samotné vlastníctvo zaväzuje. To znamená, že pokiaľ je niekto vlastníkom určitého majetku, tak záväzky vyplývajúce z tohto vzťahu smerujú voči celej spoločnosti. V súvislosti s týmto Ústava Slovenskej republiky zdôrazňuje aj, že vlastnícke právo nie je možné zneužiť v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom ani na ujmu práv iných osôb.<sup>83</sup>

Z hľadiska akejsi príbúznosti predmetu a vzájomnej podmienenosti sú podstatné predovšetkým vonkajšie, resp. externé systémové vzťahy práva obchodného k právnym odvetviam, ktoré významným spôsobom participujú na postupnej úprave obchodnoprávných vzťahov. Ústava Slovenskej republiky, tak ako sme už spomínali vyššie sa realizuje vo viacerých činnostiach a taktiež je v nej zakotvené aj právo na ochranu hospodárskej súťaže.<sup>84</sup>

---

<sup>82</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 19

<sup>83</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s 70

<sup>84</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 19

Základný zákon štátu upravuje aj samotný charakter prostredia, kde sú obchodnoprávne vzťahy realizované v tom zmysle, že hospodárstvo Slovenskej republiky je založené na princípoch ekologicky a sociálne orientovanej trhovej ekonomiky.<sup>85</sup>

V súvislosti s právnou úpravou hospodárskeho systému vo všeobecnosti ďalej Ústava zakotvuje aj pilierové inštitúty národného hospodárstva, a to samostatný štátny rozpočet, emisnú činnosť, clá, dane a poplatky.<sup>86</sup>

Tieto uvedené inštitúty a nástroje štátnej úpravy hospodárskych procesov ovplyvňujú výrazne oblasť podnikania ako aj obchodné vzťahy v ich celku.<sup>87</sup>

Ďalšie právne odvetvia, ktoré patria do oblasti verejného práva, predovšetkým *správne právo* a finančné právo vykazujú zreteľnú súvislosť s právom obchodným. Spoločnú záujmovú sféru obchodného práva a správneho práva tvorí taktiež problematika živnostenského podnikania. V tomto prípade ide presnejšie o procesno-právne normy, ktoré upravujú postup a činnosť živnostenských úradov a celú agendu živnostenského registra.<sup>88</sup>

Významnou mierou ovplyvňujúcou sféru podnikateľskej činnosti sú aj normy *finančného práva* a rovnako aj normy daňového práva. Sú vytvárateľmi určitého ekonomického ovzdušia alebo inak povedané aj prostredia pre rozvoj obchodovania. Je to jednak daňová úprava devízového hospodárstva a ciel, a jednak aj daňovoprávne vzťahy, t.j. celá sféra daní a poplatkov. Viacero druhov zmluvných typov obchodného práva sa týka obchodných transakcií, ktoré sa ďalej týkajú peňažných prostriedkov a cenných papierov (patria tu najmä zmluva o otvorení akreditívu, zmluva o bežnom účte a pod.) Súčasťou obchodného práva je síce taktiež právo cenných papierov, avšak hospodárenie s nimi spadajúceho najmä do pôsobnosti Národnej banky Slovenska, sa vzťahuje na priamu realizáciu finančnej politiky štátu, čo je už doménou finančného práva.<sup>89</sup>

Veľmi osobitým, ba priam špecifickým je vzťah obchodného práva k právu občianskemu, najmä z toho dôvodu, že obe tieto odvetvia práva sú súkromnoprávnej povahy zaoberajúcich sa úpravou značného množstva identických a hmotno-právnych

---

<sup>85</sup> čl. 55 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

<sup>86</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 19

<sup>87</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s 70-71

<sup>88</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 20

<sup>89</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s 71

a procesno-právnych inštitútov.<sup>90</sup> Ich vzťah je rámcovo vymedzený už v úvodných ustanoveniach Obchodného zákonníka, ale podrobnejšie si ich spojitosť rozoberieme v ďalšej podkapitole.<sup>91</sup>

Nemôžeme nespomenúť aj vzťah obchodného práva k právu trestnému, v súvislosti s tým, že viaceré obchodnoprávne inštitúty sú požívateľmi trestnoprávnej ochrany. Zaraďujeme tu najmä celý okruh zmluvných vzťahov práva obchodných spoločností, pri ktorých môžu páchať účastníci aj trestnú činnosť smerujúcu proti záujmom chránených zákonom.<sup>92</sup>

### 1.5.1 *Vzťah občianskeho zákonníka a obchodného zákonníka*

V mnohých Európskych štátoch sú obchodné zákonníky len akýmsi nesamostatným doplnkom občianskych zákonníkov, ktoré boli prijímané v najužšej súvislosti s kodifikáciou občianskeho práva. Existujú viaceré štáty napr. Švajčiarsko, Taliansko, ktoré obchodné zákonníky nemajú, no aj napriek tomu v nich odbor obchodného zákonníka existuje, rovnako ako v štátoch, ktoré sa postarali o kodifikáciu obchodného práva. Môžeme konštatovať, že obchodné zákonníky obsahujú spravidla právnu úpravu vzťahujúcu sa len na tie otázky, ktoré majú byť upravené pre oblasť obchodu odchyľne od Občianskeho zákonníka. Z vyššie spomenutého dôvodu sa nám javia tieto kódexy ako neucelené ako súbor tých ustanovení, pri ktorých jednotná koncepcia absentuje s výnimkou tej problematiky obchodných spoločností, ktoré sú dôsledne upravené.<sup>93</sup>

V súčasnosti sa v právnom poriadku Slovenskej republiky už pomerne dlhé obdobie prejavuje právny dualizmus súkromného práva, ktorý môžeme vidieť predovšetkým najmä v oblasti záväzkových vzťahov resp. zmlúv.<sup>94</sup> S týmto právnym dualizmom úzko súvisí aj vzájomný vzťah Obchodného zákonníka a Občianskeho zákonníka.

V kapitole 1.3 tejto diplomovej práce sme si priblížili Občiansky zákonník ako jeden zo základných prameňov obchodného práva, kde sme spomenuli že Obchodný zákonník

<sup>90</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 20

<sup>91</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s 72

<sup>92</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 20

<sup>93</sup> ILKOVÁ, Z., *Obchodné právo*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006, s. 9

<sup>94</sup> Dostupné na internete: [https://www.flaw.uniba.sk/detail-aktuality/back\\_to\\_page/pravnicka-fakulta-uk/article/pravny-dualizmus-upravy-zavaezkovych-vztahov-kedy-sa-aplikuje-obciansky-zakonnik-a-kedy/](https://www.flaw.uniba.sk/detail-aktuality/back_to_page/pravnicka-fakulta-uk/article/pravny-dualizmus-upravy-zavaezkovych-vztahov-kedy-sa-aplikuje-obciansky-zakonnik-a-kedy/) [cit. 2016- 09-01]

upravuje vzťah Obchodného zákonníka k právnym predpisom občianskeho práva už v § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka.<sup>95</sup>

V súčasnej dobe je vzťah oboch právnych predpisov taký, že Občiansky zákonník je „lex generalis“ a Obchodný zákonník „lex specialis“.<sup>96</sup> V uvedenom vzťahu potom platí zásada lex specialis derogat legi generali, ktorá znamená, že osobitný zákon ruší zákon všeobecný). V prameňoch obchodného práva je táto veta taktiež vyjadrená inými slovami a znamená, že pokiaľ sa Obchodný zákonník nemôže aplikovať na niektoré dôležité otázky, riešia sa podľa ustanovení Obchodného zákonníka.<sup>97</sup>

Zložitejšia a náročnejšia je situácia, kedy je príslušná právna úprava obsiahnutá v oboch zákonníkoch, teda v Občianskom zákonníku všeobecne a v Obchodnom zákonníku špeciálne. Ide napr. o právnu úpravu právnych úkonov, jednaní o uzatváraní zmlúv, zmluvná pokuta, ustanovenia o spoločných záväzkoch a spoločných právach. Pokiaľ sa v niektorých ustanoveniach v hlavách, dieloch a oddieloch objavujú „niektoré ustanovenia o ...“, navádza nás to k použitiu Občianskeho zákonníka. Neznamená to však, že tam, kde takýto nadpis absentuje sa vystačí vždy len s obchodnoprávnou úpravou.<sup>98</sup>

S tematikou vzťahu Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka súvisí aj inštitút analógie. Osobitným druhom aplikácie práva podľa analógie, to znamená podľa podobnosti, resp. obdoby je **analogia legis**. Predstavuje použitie právnej normy, ktorá síce postihuje priamo bezprostredne prípad, ktorý má byť vyriešený, ale ktorá upravuje právne, podobné analogické vzťahy, teda také, ktoré sa najviac podobajú riešenému prípadu. Ani obchodné právo nie je výnimkou a vyskytujú sa v ňom prípady, kedy konkrétny vzťah nie je upravený ani ustanoveniami Obchodného zákonníka, ani ustanoveniami Občianskeho zákonníka, a taktiež ani osobitnými právnymi predpismi nadväzujúcimi na oba uvedené zákonníky. Túto vzniknutú situáciu môžeme riešiť na základe už spomenutej analógie legis.<sup>99</sup>

---

<sup>95</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 38

<sup>96</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 22

<sup>97</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 32

<sup>98</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 22

<sup>99</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 34

Inštitút analógie legis Obchodný zákonník neupravuje, preto sa používa právna úprava analógie legis obsiahnutá v Občianskom zákonníku, t.j. daný právny vzťah sa bude riadiť ustanoveniami, ktoré upravujú vzťahy, ktoré sú im účelom a obsahom najbližšie.<sup>100</sup>

Pre tú oblasť vzťahov, ktorá je vymedzená v § 1 ods. 1 Občianskeho zákonníka je potrebné hľadať právnu úpravu vzťahov účelom a obsahom im najbližším v prvom rade v Obchodnom zákonníku a ak niet takejto úpravy, potom v Občianskom zákonníku, prípadne v právnych predpisoch naň nadväzujúcich. Avšak použitie analógie má tiež svoje ohraničenie v tom, že inštitútom analógie nie je možné rozširovať kogentnú právnu úpravu, ktorá je viazaná na taxatívny výpočet.<sup>101</sup>

Medzi hlavné skutočnosti, ktoré ovplyvňujú vzťah obchodného a občianskeho práva patria tieto dve vymedzenia:

1. skutočným je fakt, že právna úprava obchodných zákonníkov sa prekonáva rýchlejšie, a tým zastaráva
2. ďalším je, že obchodné zvyklosti v oblasti práva obchodného majú významné postavenie a to v tom zmysle, že vo vzťahoch obchodno-právnych sú aplikovateľné, pokiaľ sa zmluvné strany nedohodnú iným spôsobom.

Právna úprava vzájomných vzťahov je často roztrieštená medzi obchodné a občianske právo. Táto roztrieštenosť býva často dôsledkom chápania obchodného práva, ktoré vylučuje zo svojej sféry, napr. vzťahy zaoberajúce sa nehnuteľnosťami.<sup>102</sup>

---

<sup>100</sup> § 853 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

<sup>101</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 34

<sup>102</sup> ILKOVÁ, Z., *Obchodné právo*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006, s. 9

## 2 POJEM A PREDMET SLOVENSKEHO OBCHODNÉHO PRÁVA

### 2.1 Pojem obchodného práva

Pojem obchodného práva nie je veľmi v právnej teórii jednoznačne vymedzený. Jeho obsah závisí najmä od prístupu teoretického všeobecne ako aj od ponímania práva súkromného. Nejednotnosť týchto názorov sa týka tak vymedzenia pojmu obchodné právo, ako súčasne aj vymedzenia jeho predmetu. Vo vysokoškolských učebniciach sa pri vymedzení pojmu obchodného práva stretávame so subjektívnym a objektívnym vymedzením tohto pojmu. Vymedzenie pojmu obchodného práva na základe subjektívneho princípu znamená jeho koncipovanie v nadväznosti na skupinu osôb, ktoré sú rovnako profesijne zamerané, pre ktorú bol vytvorený osobitný právny režim (najmä vo feudálnej spoločnosti). Pri vymedzení pojmu obchodného práva na základe objektívneho princípu preferujú jeho spätosť nie so subjektmi, ktoré sú určito vymedzené ale s činnosťou, ktorú tieto subjekty vykonávajú. Dôraz sa tým pádom preniesol zo subjektu na obsah vzťahu (najmä vo Veľkej francúzskej revolúcii).<sup>103</sup>

V súčasnosti, ale obchodnoprávne vzťahy nie sú koncipované na čistom objektívnom alebo subjektívnom princípe. Tieto dva princípy sa v nich spravidla prelínajú a uplatňujú sa s rôznou intenzitou súčasne.<sup>104</sup>

Obchodné právo je právna disciplína, ktorej hranice nie sú presne určené a definícia jeho významu sa preto mení od autora k autorovi. Táto právna disciplína je úzko spätá s obchodnými kódexmi, ktoré sa vo svete rozšírili podľa vzoru Napoleonovho kódexu Code de commerce, ktoré však boli niektorými štátmi v modernej dobe opustené. Avšak vôbec nemôžeme tvrdiť, že obchodné právo je len tam, kde je obchodný kódex.<sup>105</sup>

S poukazom na to, že právne odvetvia vytvárajú aj keď diferencovaný, ale v konečnom dôsledku zjednotený systém práva, nie je možné sa vyhnúť určitej delbe

---

<sup>103</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 13

<sup>104</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 13

<sup>105</sup> PELIKÁNOVÁ, I. a kol., *Obchodní právo. I díl*. Praha: CODEX, 1993, s. 15

právnych odvetví, ktorá je určená charakterom právnych vzťahov obsiahnutých v právnej norme.<sup>106</sup>

V predchádzajúcich kapitolách sme si ozrejmili historickovývojovú líniu obchodného práva, pričom pri právnej úprave postavenia obchodníkov a obchodovania obsiahnutej predovšetkým v obchodných zákonníkoch, môžeme dospieť k jednoznačnému záveru, že kľúčovú úlohu pri vzniku obchodného práva bezprostredne zohrali právne tieto právne predpisy. Primárnym dôvodom tohto zložitého historického procesu boli prevažne ekonomické faktory, t.j. hlavne rozvoj a pestrosť obchodovania, jeho foriem a šírenie jeho geografických dimenzií. S tým neodmysliteľne súvisí aj vytváranie osobitného stavu, neskôr aj vlastne profesie obchodníkov, ktorí boli pôvodne kupcami.<sup>107</sup>

Celý systém práva je tvorený viacerými relatívne samostatnými právnymi odvetviami, ktoré upravujú konkrétne spoločenské vzťahy, ktoré vznikajú v konkrétnom ekonomicko-politickom prostredí. Medzi jedno z odvetví slovenského právneho poriadku, ktoré upravuje špecifické spoločenské vzťahy je aj obchodné právo.<sup>108</sup>

Z prehľadu historickej genézy obchodného práva vyplýva, že v porozumení významu obchodného práva môžeme vystopovať viaceré aspekty. Prvým je vyložene **právnounormatívny aspekt**. Zjednodušene môžeme povedať, že ide o ponímanie práva obchodného v zmysle zákonodarstva o obchodovaní, pričom s tým neodmysliteľne aj súvisiaca pozícia subjektov obchodovania. Druhým aspektom je **aspekt vedecký (doktrínálny)**. Podstatou tohto všetkého je teoretické poznávanie a následne objasňovanie regulačných mechanizmov obchodovania (obchodných vzťahov), predovšetkým tých, ktoré sa radia k právnym (legislatívnym).<sup>109</sup>

Do pojmu obchodného práva zahrňujeme najmä to, že obchodné právo predstavuje kodifikovaný a jeden z ucelených súborov právnych noriem, upravujúcich predovšetkým ako bolo už vo vyššie napísaných kapitolách spomenuté spoločenské vzťahy, ktoré vznikajú najmä v procese obchodovania, resp. podnikania pri vykonávaní tejto činnosti podnikateľskými subjektmi a taktiež aj ďalšie vzťahy súvisiace s podnikaním. Spoločnosť, ktorá prichádza do styku s právnou teóriou a s ňou súvisiacou aj právnou praxou môže

<sup>106</sup> MAMOJKA, M., ZAJAC, P., *Obchodné právo*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru Slovenskej republiky, 1996, s. 5

<sup>107</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 49

<sup>108</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 10

<sup>109</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 49

vidieť, že sa v nich nachádzajú často synonymický vnímané pojmy obchodné právo, podnikateľské právo, firemné právo, prípadne sa používa ešte archaicky pôsobiaci pojem kupecké právo. Adekvátne sa s týmito pojmami uplatňujú aj výrazy ako obchodník, podnikateľ a v neposlednom rade kupec. V právnej úprave našej spoločnosti sa ustálilo používanie pojmu podnikateľ, podnikanie, najmä z extenzívneho, resp. širšieho dôvodu vnímania obchodných vzťahov a ich právnej reglementácie.<sup>110</sup>

Pojem podnikanie, resp. podnikateľ nahradili v našej právnej teórii a praxi pojem obchodovanie, resp. obchodník, ktoré boli typické pre celý rad obchodných kódexov pochádzajúcich z 19. storočia.

## 2.2 Predmet obchodného práva

Problematika obchodného práva je veľmi široká oblasť rôznorodých vzťahov, ktorých právna úprava v jedinom kódexe alebo zákone nie je možná. Každodenná podnikateľská činnosť si vyžaduje aspoň primeranú úroveň právneho povedomia, najmä, keď celkové poznanie práva už dávno nie je doménou len absolventov právnických fakúlt. Široká verejnosť nielen podnikatelia dokážu správnou orientáciou v zákone predchádzať viacerým právnym komplikáciám, respektíve tieto komplikácie aspoň rýchlejšie vyriešiť.<sup>111</sup>

Pokiaľ vychádzame z doterajších teoretických úvah, predmet (matéria) práva obchodného sa nám teraz javí v pomerne dosť jasnej a zreteľnej povahe. Je všeobecné platné, že predmetom každého odvetvia práva sú určité spoločenské vzťahy, ktoré sa majú riadiť prostredníctvom právnych noriem príslušného právneho odvetvia. V prípade nášho slovenského odvetvia práva ide o jednu z rozsiahlych oblastí vzťahov, ktoré sa pričleňujú k podnikaniu.<sup>112</sup> Keďže každé právne odvetvie má určitý svoj špecifický predmet úpravy, ktorý spoločenské vzťahy ním upravené reflektuje, tak charakter a obsah týchto spoločenských vzťahov determinuje objektívne aj charakter a rozsah prijatej právnej úpravy.<sup>113</sup>

---

<sup>110</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 10

<sup>111</sup> MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml., *Obchodné právo v systéme slovenského právneho poriadku*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006, s. 18

<sup>112</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 55

<sup>113</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 14

Predmet obchodného práva ako sme už spomenuli nie je vymedzený jednoznačne, pretože rozsah tohto predmetu je širší, ale aj užší a závisí spravidla od jednotlivého prístupu viacerých autorov k tomuto fenoménu.<sup>114</sup>

Jozef Suchoža a kolektív v knihe *Obchodné právo* poukazuje na to, že predmet obchodného práva ako právneho odvetvia ustanovuje zákon, a to hneď v jeho úvodnom ustanovení. Tvrdí, že Obchodný zákonník formou akejsi legálnej definície, dosť stručne takmer lakonicky, vyzdvihuje znaky základných okruhov svojej regulačnej sféry.<sup>115</sup> Tieto regulačné sféry pozostávajú z troch samostatných častí, ktorými sú:

- postavenie podnikateľov,
- obchodné záväzkové vzťahy,
- ako aj niektoré iné záväzkové vzťahy, ktoré súvisia s podnikaním.<sup>116</sup>

Vyššie spomenutý považuje takéto vymedzenie regulačných sfér, najmä pokiaľ ide o „niektoré iné vzťahy, ktoré súvisia s podnikaním“ prinajmenšom za nepresné a neúplné. Keďže podľa neho žiadny zákon nemôže s konečnou platnosťou určovať a riešiť rozmery predmetu príslušného právneho odvetia, tým pádom ani Obchodný zákonník, ktorý je základným prameňom obchodného práva, a to ani napriek tomu, že ide o zákonník kódexového typu zaoberajúci sa obchodovaním, nie je schopný nahradiť celú širokú teóriu obchodného práva.<sup>117</sup>

Vymedzenie regulačných sfér sa nám môže zdať pomerne nepresné, no naopak vymedzenie predmetu obchodného práva sa nám javí pomerne v dosť jasnejšej a zreteľnej podobe. V stručnosti ho môžeme vymedziť vzájomnou spätosťou spoločenských vzťahov a to:

- postavenie podnikateľov a základné atribúty podnikania a podnikateľa,
- obchodné spoločnosti, ich jednotlivé typy, vznik, zmeny, zrušenie alebo ich zánik
- družstvá, ich vznik a zrušenie,
- obchodné záväzkové vzťahy, ich zabezpečenie, vznik, zmeny a zánik, ktorého súčasťou sú aj sankcie za porušenie povinností v obchodovaní

---

<sup>114</sup> ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 17

<sup>115</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 55

<sup>116</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodného práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s.

44

<sup>117</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 55-56

- druhy obchodných zmlúv,
- záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode, hospodárska súťaž, právo cenných papierov, burzy, obchodný register.<sup>118</sup>

Keďže právna úprava vyššie spomenutých spoločenských vzťahov je obsiahnutá vo viacerých vysokoškolských literatúrach a taktiež v niektorých právnych predpisoch a bežný človek má možnosť nahliadať do týchto dokumentov, tak sme si dovoľili bližšie charakterizovať len niektoré z nich.

### 2.2.1 Postavenie podnikateľov

V ďalších odsekoch uvedieme niekoľko charakteristík k oblasti spoločenských vzťahov patriacej medzi predmet obchodného práva. Legálne vymedzenie pojmu podnikateľ sa nachádza v úvodných ustanoveniach Obchodného zákonníka.<sup>119</sup>

Obchodný zákonník vymedzuje podnikateľa v § 2 ods. 2 v tom zmysle, že podnikateľom je osoba, ktorá môže byť fyzickou osobou alebo právnickou osobou a je zapísaná v obchodnom registri.<sup>120</sup>

Fyzická osoba je bežný občan, ktorý vystupuje sám za seba, nereprezentuje žiadnu organizáciu. Pokiaľ bežný občan chce podnikáť, bude uskutočňovať podnikateľskú činnosť ako fyzická osoba – živnostník či SZČO. Fyzická osoba získava spôsobilosť na právne úkony dovŕšením je dospelosti, teda plnoletosťou.

Právnická osoba je organizácia, ktorá bola vytvorená za určitým účelom. Môže ňou byť organizácia, ktorá podniká, čiže podnikateľský subjekt, akciová spoločnosť (a.s.), napríklad spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.), štátna organizácia, nadácia, banka, obec, ministerstvo, a pod.<sup>121</sup>

<sup>118</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 44

<sup>119</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 57

<sup>120</sup> § 2 ods. 2 zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>121</sup> Dostupné na internete: <http://www.uspesne-podnikanie.sk/fyzicka-osoba-pravnicka-osoba-rozdiel> [cit. 2013-13-5 ]

Ďalej je to osoba, ktorá podniká na základe oprávnenia na živnostenské podnikanie podľa živnostenského zákona. Tieto osoby spravidla nemajú povinnosť zapísať sa do obchodného registra.<sup>122</sup>

V nasledujúcom vymedzení je osoba, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť na základe iného než je živnostenské oprávnenie podľa osobitného predpisu, teda na základe osobitných predpisov.<sup>123</sup> Patria tu najmä niektoré právnické osoby, ktoré sa do obchodného registra nezapisujú a vykonávanie ich činnosti je legalizovaná zákonom priamo alebo aktom, ktorý je vydaný na jeho podklade (banky). Medzi túto skupinu sa radia aj tzv. slobodné povolania (napr. činnosť obchodníkov s CP alebo činnosť advokátov a ďalších).

124

Napokon sú podnikateľmi aj fyzické osoby, ktoré sa zaoberajú poľnohospodárskou výrobou a sú zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu.<sup>125</sup> Sú to samostatne hospodáriaci roľníci ako fyzické osoby zapisované do evidencie obce.<sup>126</sup>

Charakteristickou črtou podnikateľa je, že vykonáva hospodársku činnosť, ktorá je kvalifikovaná v zákone ako „podnikanie“.<sup>127</sup> Obchodný zákonník vymedzuje tento pojem ako „sústavnú činnosť vykonávanú samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.“<sup>128</sup>

V súvislosti s vymedzením pojmu podnikateľ normy práva obchodného upravujú základné znaky podnikania a podnikateľa, najmä kategóriu obchodného majetku a podniku, organizačné členenie podniku, konanie podnikateľa, obchodné meno, prokúru, obchodné tajomstvo a podnikanie zahraničných osôb.<sup>129</sup>

---

<sup>122</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 57

<sup>123</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 44

<sup>124</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 57

<sup>125</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 45

<sup>126</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 57

<sup>127</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 45

<sup>128</sup> § 2 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>129</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 45

### 2.2.2 Obchodné spoločnosti

V rámci systematiky a štruktúry Obchodného zákonníka môžeme zahliadnúť viac pohybu v právnej úprave obchodných spoločností ako v tej časti, ktorá upravuje najmä záväzky. Predovšetkým kapitálové obchodné spoločnosti sú z hľadiska založenia ich vzniku a existencie pomerne zložité subjekty, kde aj samotný reálny život určuje nutnosť ustavičnej aktualizácie ich právnej úpravy. V súčasnosti je najčastejšie používanou právnou formou obchodnej spoločnosti, spoločnosť s ručením obmedzeným a subjekt, ktorý sa pohybuje a naráža pri tom na rôzne situácie v podnikateľských kruhoch sa s touto formou spoločnosti stretáva pomerne denno-denne.<sup>130</sup>

Obchodný zákonník sa venuje inštitútom obchodnej spoločnosti v dvoch rovinách. Prvou rovinou sú všeobecné otázky zaoberajúce sa všetkými formami spoločnosti, t.j. založenie, vklad spoločníka, základný majetok, správa vkladov, podiel, zákaz konkurencie, zrušenie, rezervný fond, neplatnosť, zánik a likvidácia spoločnosti. V rovine druhej zákon charakterizuje jednotlivé formy obchodných spoločností, t.j. akciovú spoločnosť, verejnú obchodnú spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a komanditnú spoločnosť. V Slovenskej republike môžu ako subjekty podnikania pôsobiť aj právnické osoby, ktoré sa zakladajú podľa práva Európskych spoločenstiev. Ich postavenie je obdobné ako postavenie obchodných spoločností.<sup>131</sup>

V našej spoločnosti bola úprava obchodných spoločností po dlhé desaťročia zaradená do obchodných zákonníkov. V roku 1990 upravoval akciovú spoločnosť osobitný zákon (zákon č. 104/1990 Zb.) a ostatné obchodné spoločnosti boli začlenené do Hospodárskeho zákonníka, zákonom č. 103/1990. tento opísaný spôsob právnej úpravy obchodných spoločností trval do 1.1.1992, kedy nadobudol účinnosť Obchodný zákonník, ktorý upravoval vo svojom obsahu všetky obchodné spoločnosti.<sup>132</sup>

Obchodný zákonník charakterizuje obchodnú spoločnosť v § 56 ods. 1 „je to právnická osoba založená za účelom podnikania“<sup>133</sup> Podnikateľský cieľ obchodných spoločností nie je však zákonom obligatórne vyžadovaný. Obchodný zákonník upravuje problematiku obchodných spoločností v druhej časti, prechádza od všeobecných

<sup>130</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 113

<sup>131</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 57

<sup>132</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 114

<sup>133</sup> § 56 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

ustanovení o obchodných spoločnostiach k jednotlivým konkrétnym typom a to podľa členenia právno-teoretického na spoločnosti **osobné** (komanditná spoločnosť a verejná obchodná spoločnosť) a **kapitálové** (akciová spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným). Druhá časť Obchodného zákonníka sa venuje taktiež právnej úprave družstva, ktoré má síce s obchodnými spoločnosťami viacero zhodných znakov, ale za obchodnú spoločnosť sa družstvo nepovažuje. Medzi evidentne rozdiely vo všetkých typoch obchodných spoločností na jednej strane a družstvom na strane druhej je ten fakt, že k pojmovým znakom družstva sa zaraďuje podľa zákona aj uspokojovanie sociálnych, hospodárskych alebo iných potrieb svojich členov.<sup>134</sup>

V súčasnosti sa obchodné spoločnosti zakladajú za účelom podnikat'. Ich zakladateľom môže byť fyzická alebo právnická osoba, ktorá môže byť spoločníkom s neobmedzeným ručením iba v jednej spoločnosti.<sup>135</sup>

Obchodný zákonník, ale taktiež aj právnická literatúra uvádzajú určité charakteristické znaky obchodných spoločností. No ani napriek tomu, nemožno však tvrdiť, že každú obchodnú spoločnosť vystihujú všetky znaky súčasne. Jednotlivé obchodné spoločnosti preberajú len niektoré z ich charakteristických znakov, čo vytvára nevyhnutnú rôznorodosť pri ich aplikovaní.<sup>136</sup>

### 2.2.3 Družstvá

Družstevníctvo ako spoločenský fenomén má v našej spoločnosti viac ako storočnú tradíciu a môžeme predpokladať, že družstvá ako subjekt právnych vzťahov majú svoje uplatnenie aj v podmienkach rozvíjajúceho sa trhového hospodárstva. Ak sa pozrieme hlbšie do minulosti tak družstvá, o ktorých sa pri príprave obchodného zákonníka uvažovalo, či majú byť upravené samostatným právnym predpisom, tak ako to bolo už v druhej polovici minulého storočia, kedy vedľa seba existovali Obchodný zákonník a zákon o družstvách boli nakoniec zaradené do Obchodného zákonníka, a to do

---

<sup>134</sup> MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml., *Obchodné právo v systéme slovenského právneho poriadku*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006, s. 44

<sup>135</sup> Dostupné na internete: <https://www.zones.sk/studentske-prace/ekonomia/4175-obchodne-spolocnosti/> [cit. 2010-15-1]

<sup>136</sup> MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml., *Obchodné právo v systéme slovenského právneho poriadku*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006, s. 45

samostatnej hlavy. Sú tak teda oddelené od obchodných spoločností, ktoré sú taktiež upravené v samostatnej hlave.<sup>137</sup>

Družstvo popri obchodných spoločnostiach je tiež jednou z tzv. *subjektívnych právnych foriem podnikania*. Presnejšie ide o spojenie viacerých osôb, ktorého výsledkom je založenie a teda aj vznik novej právnickej osoby nepochybne aj nového subjektu práv a povinností, ktorý je oddelený od právnych subjektív svojich členov.<sup>138</sup>

Družstvo je v Obchodnom zákonníku zaradené hneď za právnu úpravou obchodných spoločností, s ktorými má viaceré spoločné znaky. Je právnickou osobou, ktorú Obchodný zákonník pokladá za podnikateľa aj napriek tomu, že samotné družstvo môže byť vzhľadom na svoju činnosť takzvaným nepodnikateľským subjektom, keďže Obchodný zákonník vo svojom ustanovení § 221 ods. 1 umožňuje družstvu zamerať jeho činnosť okrem podnikania aj na zabezpečovanie sociálnych, hospodárskych alebo iných potrieb predovšetkým svojich členov.<sup>139</sup>

O úzkom vzťahu medzi družstvom a obchodnými spoločnosťami svedčí aj možnosť primeraného použitia všeobecných ustanovení Obchodného zákonníka o obchodných spoločnostiach, v prípade ak pre družstvo neexistuje špeciálna právna úprava.<sup>140</sup>

Právnu úpravu všetkých druhov družstiev, ktorými sú poľnohospodárske aj nepoľnohospodárske družstvá zjednotil Obchodný zákonník. Do rámca záujmovej sféry obchodného práva prešla časť problematiky, ktorou sa predtým zaoberali normy roľníkodružstevného práva, a to presnejšie pokiaľ išlo o poľnohospodárske družstevníctvo. Obchodné právo rovnako ako aj pri obchodných spoločnostiach, tak aj v prípade družstiev upravuje postavenie, založenie, majetok, zrušenie a likvidáciu družstva, orgány družstva, členstvo v družstve a taktiež aj niektoré otázky hospodárenia.<sup>141</sup>

Družstvá charakterizujú určité spoločné základné princípy, ktoré ich od obchodných spoločností a taktiež od iných právnych foriem podnikania odlišujú týmito znakmi:

---

<sup>137</sup> PELIKÁNOVÁ, I. a kol., *Obchodní právo. I díl*. Praha: CODEX, 1993, s. 289

<sup>138</sup> KUBÍČEK, P. a kol., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Manz, 1999, s. 144

<sup>139</sup> MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, s. 167

<sup>140</sup> PELIKÁNOVÁ, I. a kol., *Obchodní právo. I díl*. Praha: CODEX, 1993, s. 289

<sup>141</sup> SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, s. 59

- **svojpomoc** – je to spojenie vzájomných síl všetkých členov družstva na podporovanie ich hospodárskych, ale aj iných záujmov ako dôsledok spoločnej činnosti všetkých členov družstva
- **samospráva** - zásada samosprávy nám predstavuje družstevnú autonómiu – družstevný členovia spravujú svoje záležitosti sami na základe spolurozhodovacieho oprávnenia, zúčastňovať sa na výkone a kontrole výkonu správy
- **družstevná demokracia** – táto úzko súvisí a taktiež rozvíja zásadu samosprávy. Znamená, že v centre družstva stojí osoba družstevníka, ktorý je členom družstva a nie jeho vklad.<sup>142</sup>

#### 2.2.4 Základné princípy záväzkových vzťahov

V prvej kapitole sme si všeobecne priblížili základne zásady Obchodného zákonníka. Podľa nášho názoru by sme mohli zásady nielen nášho Obchodného zákonníka, ale taktiež aj obchodnoprávných vzťahov, vymedziť ako súčinnú množinu početných hodnotových právnych inštitútov, ktoré sú typické pre celkový charakter toho-ktorého právneho odvetvia alebo právneho predpisu. Z dôvodu správnej identifikácie právnej povahy zmluvného vzťahu sa v zmluvnej praxi nutne treba vysporiadať s určitými druhmi právnych vzťahov, ktoré sa v spojitosti s právnou úpravou subjektov práva a ich predmetom riadia buď Obchodným zákonníkom alebo Občianskym zákonníkom.<sup>143</sup>

V knihe zmluvné umenie v obchodnom práve je uvedené, že ani jedna zo zásad Obchodného zákonníka nie je absolútne autonómna a izolovaná. Vo všeobecnosti sa všetky menej alebo viac navzájom prekrývajú a ich samostatnosť je skutočne len relatívna. Podľa názoru uvedeného v knihe možno medzi tie klasické zmluvné zásady zaradiť najmä:

- zásadu zmluvnej voľnosti,
- zásadu záväznosti zmlúv,
- zásadu zrozumiteľnosti zmlúv,
- zásadu neformálnosti zmlúv.<sup>144</sup>

<sup>142</sup> KUBÍČEK, P. a kol., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Manz, 1999, s. 144

<sup>143</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 32

<sup>144</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 57

Pokiaľ sa bližšie pozrieme na zásadu neformálnosti zmlúv je potrebné začať osvedčeným rímskym „*litera scripta manet*“, čo znamená, že to čo má písomnú formu platí a má dôkaznú silu. Povinná písomná forma obchodnoprávných zmlúv by sa bezvýhradne bila na druhej strane so zásadou zmluvnej voľnosti, ktorá je prioritou.<sup>145</sup>

V ustanovení § 272 OBZ je uvedené, že zmluva vyžaduje písomnú formu pre jej platnosť len v prípadoch ustanovených v zákone alebo ak aspoň len jedna strana pri rokovaní o uzavretí zmluvy prejaví vôľu, aby bola zmluva uzavretá v písomnej forme. Druhý odsek tohto ustanovenia obsahuje, že pokiaľ zmluva, ktorá je uzatvorená písomne obsahuje ustanovenia, že sa môže meniť alebo zrušiť len dohodou strán vo forme písomnej, v tom prípade sa môže takáto zmluva meniť alebo zrušiť len písomne.<sup>146</sup>

Z uvedeného teda vyplýva, že povinná zmluvná písomná forma zmluvy je možná len v dvoch prípadoch. Prvý prípad nám vyplýva priamo zo zákona, kedy Obchodný zákonník ustanovuje, že konkrétna zmluva musí mať písomnú formu. V Obchodnom zákonníku je táto situácia aktuálna v prípade 12 zmlúv. Zmluvné strany sa tým pádom sa na ústnej forme zmluvy dohodnúť nemôžu, aj keď by si to priali. V prípade druhom, ktorého dôsledkom písomná forma zmluvy môže byť, je, ak v štádiu rokovania o uzavretí zmluvy jedna zo zmluvných strán navrhne písomnú formu, hoci písomnú formu zákon nevyžaduje. V tom prípade druhá zmluvná strana musí takúto formu zmluvy rešpektovať a akceptovať.<sup>147</sup>

K tzv. ostatným zásadám Obchodného zákonníka majúcim určitý hybridný charakter a nemožno ich zahrnúť pod prioritné zásady Obchodného zákonníka alebo medzi zásady príznačné zmluvnej povahy by sme mohli podľa názoru uvedeného v už spomínanej knihe Zmluvné umenie v obchodnom práve zaradiť napríklad:

- zásadu relevantnej neplatnosti právnych úkonov,
- zásadu odplatnosti plnenia,
- zásadu možnosti voľby rozhodcovského konania, zásadu ochrany dobrej viery,
- zásadu ochrany proti nekalej súťaži,

---

<sup>145</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 59

<sup>146</sup> § 272 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>147</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 60

- zásadu zákazu obmedzovania hospodárskej súťaže.<sup>148</sup>

Bližšie sa pozrieme na ustanovenie § 267 OBZ. To ustanovuje, že pokiaľ je neplatnosť právneho úkonu ustanovená v súvislosti s ochranou niektorého účastníka, môže sa uvedenej neplatnosti dovoľávať iba tento účastník.<sup>149</sup>

Princíp relatívnej neplatnosti právnych úkonov obsiahnutý v § 267 OBZ je jedným z najvýznamnejších právnych inštitútov, ktorý má zásadný vplyv na zmluvy. Ide o ten druh princípu, ktorý je vlastný Obchodnému zákonníku ako typickému súkromnoprávnemu kódexu a ktorý je v zhode s princípom zmluvnej voľnosti. Štruktúra § 267 OBZ stojí na troch prvkoch. V odseku 1 je upravená relatívna neplatnosť právneho úkonu. Odsek 2 obsahuje vylúčenie aplikácie § 49 OZ a odsek 3 ustanovuje určitú autonómiu doložky o voľbe práva ako aj rozhodcovskej doložky. Uvedené ustanovenie je vo svojej podstate relatívne nenápadné. V jeho troch odsekoch sú obsiahnuté tri dôležité a právne relevantné odkazy pre zmluvnú prax, ktoré by nemali podnikateľom v žiadnom prípade uniknúť.

§ 267 má kogentnú povahu a zmluvné strany nemajú dovoľené ani po vzájomnej dohode meniť jeho znenie alebo inak modifikovať jeho normatívny text.<sup>150</sup>

Pokiaľ hovoríme o záväzkoch, nemôžeme nespomenúť aj ich zánik. Spôsoby zániku záväzkových vzťahov sú triedené podľa rôznych kritérií. Pokiaľ prihliadneme na právne skutočnosti spôsobujúce zánik záväzkového vzťahu, hovoríme o zániku na základe určitých právnych úkonov, a to jednostranných (napr. odstúpenie od zmluvy, splnenie dlhu) alebo dvojstranných (napr. dohoda o započítaní), alebo v konečnom dôsledku o zániku na základe udalosti (napr. uplynutie doby, smrť dlžníka alebo veriteľa). V neposlednom rade môže ísť aj o kumulované právne skutočnosti, prípadne iné skutočnosti (napr. splnutie).<sup>151</sup>

Keďže právna úprava zániku záväzkových vzťahov je veľmi obširná, vybrali sme si bližšiu charakteristiku ukončenia zmluvného vzťahu prostredníctvom odstúpenia od zmluvy. Patrí medzi jednostranné právne úkony bez potreby akejkoľvek komunikácie s druhým zmluvným partnerom predtým ako bude vykonaný. Obchodný zákonník možnosť odstúpenia od zmluvy viaže na to, že je možné ho vykonať len vtedy, keď to ustanovuje

<sup>148</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 61

<sup>149</sup> § 267 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

<sup>150</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 66 a nasl.

<sup>151</sup> OVEČKOVÁ, O. a kol., *Obchodné právo. 2., Záväzkové právo*. Bratislava: Iura edition, 2013, s. 114

zákon, či už Obchodný zákonník alebo iný zákon alebo zmluva. V súvislosti s odstúpením od zmluvy by bolo možné polemizovať o možných problémoch, ktoré by mohli vzniknúť, pretože § 344 OBZ má dispozitívnu povahu. Zmluvné strany by mohli v tejto súvislosti jeho znenie dohodou modifikovať.<sup>152</sup>

Z hľadiska praktickej aplikácie môže mať inštitút odstúpenia od zmluvy dve roviny. Prvá, v ktorej môže zmluvná strana odstúpiť od zmluvy ihneď, v prípade podstatného porušenia zmluvy a túto skutočnosť musí oznámiť druhej strane bez zbytočného odkladu. Druhou rovinou je, keď nastane porušenie zmluvnej povinnosti, ale nepodstatným spôsobom. Dopad pre povinnú zmluvnú stranu vzhľadom na to, že ide o nepodstatné porušenie zmluvných povinností je miernejší ako v prípade podstatného porušenia povinností zmluvy a pre zmluvnú stranu, ktorej právo na odstúpenie od zmluvy vzniká predsa len trochu komplikovanejšie.<sup>153</sup>

---

<sup>152</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 102

<sup>153</sup> MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 104,105

### 3 NEKALÉ OBCHODNÉ PRAKTIKY

Obchodná praktika sa vzťahuje k činnostiam súvisiacim s propagáciou, predajom alebo dodávaním produktov spotrebiteľom. Týka sa akéhokoľvek jednania, opomenutia, správania, prehlásenia alebo obchodnej komunikácie vrátane reklamy a uvedenia na trh, ktoré uskutočňuje obchodník (podnikateľ). Pokiaľ sa označuje za „*nekalú*“, znamená to, že je považovaná pre spotrebiteľa za neprijateľnú.<sup>154</sup>

Ochrana spotrebiteľa sa v dnešnom ponímaní začala formovať až v 20. storočí. Už americký prezident J. F. Kennedy formuloval základné práva spotrebiteľa. Postupné rozpracovanie danej problematiky sa uskutočnilo obsahom Smernice na ochranu spotrebiteľa, ktorú Valné zhromaždenie OSN prijalo v roku 1985. Obsahovala základné práva spotrebiteľa.<sup>155</sup>

V súvislosti s bezpečnosťou a ochranou zdravia treba na trhu rozlišovať bezpečný a nebezpečný výrobok. Základom kvality života spotrebiteľa je už spomenutá bezpečnosť výrobkov.

Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa ustanovuje že:

- Na trh možno uvádzať, ponúkať alebo následne predávať len tie výrobky, ktoré sú bezpečné.
- Pokiaľ sa predávajúci dozvie určité skutočnosti nasvedčujúce tomu, že predávajúci predal spotrebiteľovi produkt, ktorý nie je bezpečný, v tom prípade je povinný o tom spotrebiteľa bezodkladne upovedomiť.
- Spotrebiteľ má taktiež právo vrátiť produkt, ktorý nie je bezpečný tomu kto produkt vyrobil, predal, doviezol alebo dodal.
- Ak oprávnené osoby na základe informácií, ktoré príslušný odborníci zistili, že daný produkt, ktorý bol na trh uvedený je nebezpečný, musia o tejto skutočnosti ihneď upovedomiť Slovenskú obchodnú inšpekciu a taktiež uviesť informácie o opatreniach, ktoré boli prijaté na zabránenie ohrozenia spotrebiteľa.<sup>156</sup>

---

<sup>154</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 76

<sup>155</sup> KRSKOVÁ, A., KRÁTKA, D., *Základy práva a ochrana spotrebiteľa*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2008, s. 97

<sup>156</sup> DZUROVÁ, M. a kol, *Ochrana spotrebiteľa*. Bratislava: Ekonóm, 2012, s. 8

V máji 2007 bola prijatá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES zo dňa 11.05.2005 o nekalých obchodných praktikách voči spotrebiteľom na vnútornom trhu a o zmene viacerých smerníc týkajúcich sa nekalých obchodných praktík. Smernica si kládla za cieľ vyjasniť práva spotrebiteľov a zjednodušiť cezhraničný obchod. Taktiež vnáša medzi štáty harmonizáciu a vzájomné uznanie, čím odstraňuje prekážky vnútorného trhu. Smernica taktiež obsahuje všeobecné ustanovenia, právnu úpravu klamlivých praktík, ktoré spočívajú v konaní alebo v opomenutí konania a právnu úpravu agresívnych praktík. Je doplnená o tzv. „čiernu listinu“, ktorá obsahuje zoznam tých praktík, ktoré sa za všetkých okolností považujú za nekalé a sú tým pádom zakázané.<sup>157</sup>

Smernica nám ale ozrejmuje taktiež v čl. 3, že právne predpisy jednotlivých členských štátov, ktoré sa týkajú nekalých obchodných praktík obsahujú zreteľné rozdiely, ktoré môžu spôsobiť prekážku pre hladké fungovanie vnútorného trhu a značné narušenie hospodárskej súťaže.<sup>158</sup>

Treba poznamenať, že ochrana pred nekalými obchodnými praktikami je novým prvkom, ktorý je vnesený do zákona o ochrane spotrebiteľa.<sup>159</sup> Nekalé obchodné praktiky, za ktoré považujeme najmä klamlivé konanie a agresívnu obchodnú politiku sú bezprostredne zakázané.<sup>160</sup>

Nekalé praktiky sa zakazujú pred, počas a teda aj po vykonaní obchodnej transakcie. V súvislosti s uvedeným sa za obchodnú praktiku, ktorá je nekalá považuje tá, ktorá je v rozpore so základnými požiadavkami odbornej starostlivosti, ktorá podstatne narušuje ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k výrobku, ku ktorému sa dostal alebo ktorý mu bol adresovaný alebo priemerného člena skupiny, ak je daná obchodná praktika adresovaná určitej skupine spotrebiteľov.<sup>161</sup> Obchodná praktika, ktorá by mohla podstatne narušiť ekonomické správanie tých spotrebiteľov, ktorí bývajú osobitne zraniteľní v dôsledku ich telesnej vady alebo duševnej poruchy, dôverčivosti alebo veku a spôsobom

---

<sup>157</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 76

<sup>158</sup> Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách

<sup>159</sup> DRGONCOVÁ, J., *Spotrebiteľské právo v Slovenskej republike a v Európskej únii*. Šamorín: Heuréka, 2007, s. 99

<sup>160</sup> KRŠKOVÁ, A., KRÁTKA, D., *Základy práva a ochrana spotrebiteľa*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2008, s. 112

<sup>161</sup> Rozhodnutie OS ZV z 04.12.2017, so. Zn. 13Csp/103/2017

ktorý predávajúci môže z rozumového hľadiska predpokladať sa posudzuje z hľadiska priemerného člena tejto skupiny.<sup>162</sup>

V súvislosti s napísaným nie je dotknutá oprávnená a bežná reklamná praktika, ktorou je zveličujúce vyhlásenie alebo také, ktoré nie je mienené doslovne. Je zakázané taktiež používať nekalé obchodné praktiky v súvislosti s plnením spotrebiteľských záväzkov, do ktorých patrí aj vymáhanie pohľadávky zo spotrebiteľskej zmluvy.<sup>163</sup>

### 3.1 Klamlivé konanie a klamlivé opomenutie

Obchodná praktika sa považuje za klamlivú, pokiaľ obsahuje nesprávne informácie, čiže je nepravdivá.<sup>164</sup> Ďalej klamlivá obchodná praktika je taká, ktorá zapríčiňuje alebo môže zapríčiniť, že spotrebiteľ vykoná o obchodnej transakcii rozhodnutie, ktoré by inak nevykonal, pretože tá obsahuje nesprávne informácie a v dôsledku toho je nepravdivá alebo ktorýmkoľvek spôsobom môže viesť do omylu spotrebiteľa, a to aj vtedy, ak je uvedená informácia vecne správna najmä vo vzťahu k:

- povahe výrobku alebo k existencii výrobku,
- hlavným znakom produktu, ako sú výhody, dostupnosť, riziká, zloženie atď.,
- motívom pre obchodnú praktiku a k procesu predaja,
- existencii osobitnej cenovej výhody, cene alebo k výpočtu ceny,
- potrebe náhradného dielu, servisu atď.<sup>165</sup>

Obchodná praktika je taktiež považovaná za klamlivú, ak ako sme už vyššie napísali zapríčiňuje, že spotrebiteľ vykoná rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak nevykonal, a zahŕňa:

- produktový marketing, ktorý v sebe nesie aj porovnávaciu reklamu, v dôsledku ktorej vzniká nebezpečenstvo zámieny s akýmkoľvek iným produktom, obchodným menom, ochrannou známkou alebo iným odlišujúcim znakom zúčastňovateľa hospodárskej súťaže,
- nesplnenie záväzkov uvedených v kódexe správania.<sup>166</sup>

---

<sup>162</sup> § 7 zákona č. 250/2007 Z. z. Zákon o ochrane spotrebiteľa

<sup>163</sup> § 7 zákona č. 250/2007 Z. z. Zákon o ochrane spotrebiteľa

<sup>164</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 76, 77

<sup>165</sup> Dostupné na internete: <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/ nekal-obchodne-praktiky> [cit. 2017-09-10]

K nekalej obchodnej praktike zahrňujeme taktiež aj klamlivé opomenutie konania. Považuje sa zaň správanie predávajúceho, ktorý skrýva alebo poskytuje nezrozumiteľným, nejasným, nevhodným alebo viacvýznamovým spôsobom podstatné informácie, pričom v súvislosti s napísaným spotrebiteľ prijme také rozhodnutie o obchodných transakciách, ktoré by inak za iných okolností neprijal.<sup>167</sup>

Spotrebiteľ potrebuje mať na vykonávanie obchodných transakcií všetky potrebné informácie o produkte, preto je klamlivé opomenúť závažné informácie, ktoré v danej súvislosti priemerný spotrebiteľ potrebuje pre uskutočňovanie obchodných transakcií.<sup>168</sup>

### **3.2 Agresívne obchodné praktiky**

Pokiaľ by sme chceli určiť, či je v obchodnej praktike obsiahnuté obťažovanie, neprimeraný vplyv alebo nátlak vrátane použitia fyzickej sily, je potrebné brať do úvahy načasovanie, povahu, miesto alebo dĺžku trvania obchodnej praktiky, použitie hanlivého jazyka, hrozby alebo neslušného správania v danej obchodnej praktike. Ďalej je to v prípade, kedy predávajúci zneužíva osobné nešťastie spotrebiteľa alebo okolnosti, ktoré sú známe predávajúcemu a ktoré sú tak vážne, že môžu viesť k zhoršeniu úsudku spotrebiteľa. V konečnom dôsledku aj neprimerané a sťažujúce mimozmluvné prekážky, ktoré poskytuje predávajúci, pokiaľ si spotrebiteľ praje uskutočniť práva podľa zmluvy a taktiež hrozba podniknúť tie kroky, ktoré nie je možné podniknúť legálne.<sup>169</sup>

---

<sup>166</sup> § 7 zákona č. 250/2007 Z. z. Zákon o ochrane spotrebiteľa

<sup>167</sup> Rozhodnutie OS ML z 28.11.2017, so. Zn. 24Csp/190/2016

<sup>168</sup> LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodného práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 77

<sup>169</sup> § 9 zákona č. 250/2007 Z. z. Zákon o ochrane spotrebiteľa

## 4 AKTUÁLNE TRENDY REKODIFIKÁCIE SÚKROMNÉHO PRÁVA

Rekodifikácia súkromného práva nie je v týchto dňoch témou, ktorá by v Slovenskej republike viditeľne rezonovala, či už v odborných kruhoch alebo v laickej verejnosti. Je potrebné preto ju vysvetliť hneď v úvodných riadkoch. Uvedeným dôvodom je nepochybne skutočnosť, že v susednej Českej republike bol dňa 20. februára 2012 podpísaný prezidentom Václavom Klausom nový Občiansky zákonník a s ním následne aj Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a Zákon o obchodných korporáciách. Práve tá skutočnosť, že Slovenská republika a susedská Česká republika majú v konečnom dôsledku obdobnú právnu kultúru by mohla opäť rozvíriť diskusiu o otázke rekodifikácie súkromného práva v Slovenskej republike. Pre nás je skutočne nevyhnutné porozmýšľať nad tým, či by sme tento trend mali nasledovať aj my.<sup>170</sup>

Minister spravodlivosti SR JUDr. Štefan Harabin začiatkom roka 2007 vyhlásil, že Slovenská republika je v Európe jedinou krajinou, ktorá nemá rekodifikované súkromné právo.<sup>171</sup> Strohosť daného vyhlásenia je potrebné vnímať z faktu, že bolo vypovedané pre novinárov, no pomerne vnímavý adresát pochopí v celku dosť. Žiaľ, toto vyhlásenie poukazuje aj na to, že rekodifikácia súkromného práva je pod krídlami politiky až do takej miery, že ovplyvňuje okrem začiatku a rýchlosti prác na novom kódexe aj jeho samotné hodnotenie.<sup>172</sup>

Už v roku 2009 bola vydaná kniha „Rekodifikácie súkromného práva v SR – čo ďalej?“, ktorá opisuje problematiku rekodifikácie súkromného práva a uvádza, že v roku 2002 začala pri Ministerstve spravodlivosti SR pracovať Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka, ktorá bola pod vedením profesora Vojčíka.<sup>173</sup> Uvedená komisia svoju úlohu splnila, pretože vláda SR v roku 2002 predostrený legislatívny zámer Občianskeho zákonníka schválila,<sup>174</sup> no vôľa politikov postupovať v nasledovných prácach

---

<sup>170</sup> Dostupné na internete: <http://www.projustice.sk/obchodne-pravo/rekodifikacia-sukromneho-prava-na-slovensku> [cit. 2012-15-12]

<sup>171</sup> Dostupné na internete: <http://www.24hod.sk/Jednou-z-priorit-Harabina-je-rekodifikovat-sukromne-pravo-cl23927.html> [cit. 2007-05-01]

<sup>172</sup> DULAK, A. a kol., Rekodifikácia súkromného práva v SR – ako ďalej? In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, 12. vyd. V Sládkovičove: Vysoká škola v Sládkovičove, 2009, s. 5

<sup>173</sup> DULAK, A. a kol., Rekodifikácia súkromného práva v SR – ako ďalej? In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, 12. vyd. V Sládkovičove: Vysoká škola v Sládkovičove, 2009, s. 5

<sup>174</sup> Uznesenie vlády SR č. 827 zo 7 augusta 2002

na paragrafovom znení uceleného kódexu s termínom ukončenia v roku 2005 viac nájdená nebola.<sup>175</sup>

V súčasnosti máme platný Občiansky zákonník, ktorý bol vydaný v roku 1964 a ktorý postretlo od vydania až do súčasnosti pomerne dosť novelizácií. Uvedený vysoký počet novelizácií je v konečnom dôsledku výsledkom tej skutočnosti, že kódex inšpirovaný leninizmom a marxizmom sprvoti zameraný na „frekventované socialistické vzťahy“ a prijatý po roku 1989 ešte počas minulého režimu, jednoducho nevyhovoval spoločenským zmenám. O týchto skutočnostiach svedčí aj fakt, že po novembri 1989 bolo vykonaných štyridsaťsedem noviel. Nemôžeme však nespomenúť, že mnohé z týchto noviel boli výsledkom úsilia Slovenskej republiky vstúpiť do Európskej únie.<sup>176</sup>

Mult. Dr. h. c. prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc. uvádza v knihe „Rekodifikácie súkromného práva v SR – čo ďalej?“, že jedným z nie viacerých nosných kódexov, ktorý jestvuje v našich podmienkach a ktorý začínal už za existencie ČSFR a platil aj po vzniku SR bez najmenších nezhôd medzi jeho pozíciou v rámci právneho poriadku a jeho hlavným cieľom na strane jednej a prijateľnosťou jeho adresátmi na strane druhej je Obchodný zákonník. Prijatý bol 5. novembra 1991 ešte federálnym parlamentom. Tak ako Občiansky zákonník bol novelizovaný veľakrát, tak si aj Obchodný zákonník prešiel viacerými novelizáciami, no išlo však len o tie novely, ktoré sa vo väčšej miere týkali určitej reglementácie obchodných spoločností.<sup>177</sup>

Ako bolo už vyššie spomenuté, že v roku 2002 bol predložený legislatívny zámer Občianskeho zákonníka, no k jeho vyústeniu do paragrafového znenia napokon vôbec nedošlo. Avšak potreba rekodifikácie súkromného práva naďalej pretrvávala a v roku 2007 zriadili rekodifikačnú komisiu, ktorej úlohou bolo vypracovať nový Občiansky zákonník. Tento uvedený zámer bol v roku 2009 schválený vládou a text legislatívneho zámeru je uvedený a dostupný na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Od tejto kľúčovej udalosti sa pracuje na novom paragrafovom znení Občianskeho zákonníka. Nový Občiansky zákonník však prijatý nebol a fundamentálne deformácie Občianskeho

---

<sup>175</sup> DULAK, A. a kol., Rekodifikácia súkromného práva v SR – ako ďalej? In. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, 12. vyd. V Sládkovičove: Vysoká škola v Sládkovičove, 2009, s. 5

<sup>176</sup> Dostupné na internete: <http://www.projustice.sk/obchodne-pravo/rekodifikacia-sukromneho-prava-na-slovensku> [cit. 2012-15-12]

<sup>177</sup> DULAK, A. a kol., Rekodifikácia súkromného práva v SR – ako ďalej? In. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, 12. vyd. V Sládkovičove: Vysoká škola v Sládkovičove, 2009, s. 28

zákonníka z r. 1964 boli uspokojené len čiastočnými novelizáciami. Taktiež vyššie uvedený Obchodný zákonník, ktorý bol prijatý v roku 1991 sa zrodil bez koordinácie s Občianskym zákonníkom.<sup>178</sup>

S určitosťou môžeme povedať, že pokiaľ by nastalo zjednotenie inštitútov, ktoré sú typické pre obe uvedené právne odvetvia, predišlo by sa predovšetkým nejasnostiam v aplikačnej praxi. Na strane druhej je potrebné poukázať aj na Najvyšší súd SR a jeho rozhodovaciu činnosť, ktorý svojimi rozhodnutiami prispieva k zjednocovaniu rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky. V tom prípade, je potrebné brať na zreteľ predovšetkým aj okolnosti konkrétneho prípadu a taktiež aj skutočnosť, že laická verejnosť sa v rozhodnutiach súdov ťažšie orientuje.<sup>179</sup>

---

<sup>178</sup> Dostupné na internete: <https://www.pravnenoviny.sk/obcianske-pravo/ako-je-na-tom-rekodifikacia-obcianskeho-zakonnika> [cit. 2014-11-12]

<sup>179</sup> Dostupné na internete: <http://www.projjustice.sk/obchodne-pravo/rekodifikacia-sukromneho-prava-na-slovensku> [cit. 2012-15-12]

## ZÁVER

Diplomová práca bola venovaná zaujímavému právnemu odvetviu, ktoré nazývame obchodné právo. Uvedené právne odvetvie tradične radíme do sféry súkromného práva. Obchodné právo bolo a v konečnom dôsledku aj je veľmi dynamickou disciplínou preto sa jeho ponímanie počas rokov menilo, ba priam sa rozširovalo. Od nepamäti bol základom spoločenských vzťahov cieľ prežitia a jeho zabezpečenie, ktoré sa uskutočňovalo prostredníctvom výmenných vzťahov na obchodnoprávnej úrovni. V súvislosti s napísaným patria obchod a obchodovanie medzi najstaršie ľudské činnosti, ktoré slúžili na zabezpečovanie potrieb spoločnosti.

Prioritným právnym predpisom upravujúcim obchodné právo zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Subsidiárne k nemu je používaný zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník taktiež v znení neskorších predpisov. Tieto uvedené právne predpisy obsahujú základné ustanovenia týkajúce sa inštitútov obchodného práva. Nemôžeme však nespomenúť, že obchodné právo nie je odvetvie práva, ktoré by v systéme práva fungovalo ako samostatná jednotka, v dôsledku toho sa v práci venujeme aj jeho blízkemu vzťahu k ostatným právnym odvetviám ako sú štátne právo, správne právo a finančné právo.

Rozsiahle množstvo poznatkov ohľadom obchodného práva a jeho postavenia v systéme práva sme sa rozhodli rozdeliť do 4 hlavných kapitol a niekoľkých podkapitol, z toho dôvodu, aby diplomová práca pre čitateľa bola zrozumiteľná a prehľadná.

Prvá kapitola sa venuje vývoju obchodného práva ako celku. Počas uplynulých rokov prebehlo nespočetne veľa kodifikácií, ktorých účastníkom bolo práve obchodné právo. Prvé kodifikácie tohto právneho odvetvia prebehli vo Francúzsku, pričom najvýznamnejším prínosom bolo vydanie Francúzskeho obchodného zákonníka, nazývaného Code de commerce. Následne po francúzskom vzore bol v roku 1861 vydaný Celonemecký obchodný zákonník a v roku 1863 rakúsky Všeobecný obchodný zákonník. Podstatne neskôr a to v roku 1876 došlo taktiež k zavedeniu Uhorského obchodného zákonníka. Ďalej sa prvá kapitola venuje základným prameňom práva, zásadám obchodného zákonníka a taktiež vzťahu obchodného práva k iným právnym odvetviám. Je akýmsi vstupom do celej problematiky obchodného práva.

Keďže vymedzenie základnej charakteristiky pojmu a predmetu obchodného práva je pre súčasnú spoločnosť kľúčovým poznatkom, rozhodli sme sa zahrnúť toto vymedzenie do druhej kapitoly tejto práce. Chápeme, že obchodné právo je právna disciplína, ktorej

hranice nie sú presne určené a definícia jeho významu sa mení od autora k autorovi, no v dôsledku toho sme sa čitateľovi snažili pojem a predmet obchodného práva bližšie a jasnejšie priblížiť v uvedenej kapitole.

Tretia kapitola sa venuje nekalým obchodným praktikám, ktoré predstavujú taký spôsob správania a konania, ktoré využíva predajca, ktorého jediným záujmom je dosiahnuť, čo najväčší zisk bez ohľadu na potreby spotrebiteľa. Nekalé obchodné praktiky sú nelegálne a zakázané.

Posledná kapitola približuje stručný pohľad na aktuálne trendy rekodifikácie súkromného práva a názory viacerých autorov na uvedenú problematiku. S určitosťou môžeme tvrdiť, že pokiaľ by nastalo zjednotenie Obchodného a Občianskeho zákonníka, predišlo by sa predovšetkým nejasnostiam v aplikačnej praxi a laická verejnosť by sa mohla ľahšie orientovať v našom právnom poriadku.

Cieľom uvedenej diplomovej práce bolo priblížiť a objasniť stav právnej úpravy obchodného práva v minulosti a taktiež zhrnúť potrebné poznatky a analyzovať právnu úpravu obchodného práva v súčasnosti. Našou snahou bolo, kapitoly vypracovať tak, aby boli ucelené a podrobne vysvetlené.

Vzhľadom na povahu obchodného práva a jeho inštitútov, môžeme označovať obchodné právo ako nástroj, ktorým sa obchodný styk uľahčuje a zaisťuje sa jeho bezpečnosť. Preto veríme, že diplomová práca poskytne širokej verejnosti ucelený pohľad na jeden z najstarších a najzaujímavejších právnych odvetví.

## ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

### Knižné publikácie a monografie

DRGONCOVÁ, J., *Spotrebiteľské právo v Slovenskej republike a v Európskej únii*. Šamorín: Heuréka, 2007, 576 s., ISBN 978-8-89122-45-5

DZUROVÁ, M. a kol., *Ochrana spotrebiteľa*. Bratislava: Ekonóm, 2012, 132 s., ISBN 978-80-225-3406-2

HATTENHAUER, H., *Evropské dějiny práva*. Praha : C. H. Beck, 1998, 708 s., ISBN 80-7179-056-7

ILKOVÁ, Z., *Obchodné právo*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006, 201 s., ISBN 80-8069-771-X

KNAPP, V., *Velké právní systémy. Úvod do srovnávací právní vědy*. Praha: C.H.Beck, 1996, 264 s., ISBN 80-7179-089-3

KRSKOVÁ, A., KRÁTKA, D., *Základy práva a ochrana spotrebiteľa*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2008, 119 s., ISBN 978-80-10-01462-0

KUBÍČEK, P. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského , 2007, 390 s., ISBN 80-7160-225-5

KUBÍČEK, P. a kol., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Manz, 1999, 179 s., ISBN 80-85719-25-8

KUČERA, E., *Obecná teorie státu a práva. I. díl*. Praha: Orbis, 1976, 464 s.

LACLAVÍKOVÁ, M., ŠVECOVÁ, A., *Pramene práva na území Slovenska od najstarších čias do roku 1970.*, Trnava : TYPY UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2007, 415 s., ISBN 978-80-8082-153-1

LAZÁR, J., *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*. Bratislava: Iura edition, spol. s.r.o., 2008, 295 s., ISBN 978-80-89363-14-8

LOCHMANOVÁ, L., *Základy obchodního práva*. Ostrava: Key Publishing, 2011, 309 s., ISBN 978-80-7418-114-6

MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml., *Obchodné právo v systéme slovenského právneho poriadku*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006, 192 s., 80-89220-18-5

MAMOJKA, M., ZAJAC, P., *Obchodné právo*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru Slovenskej republiky, 1996, 203 s., ISBN 80-88751-87-X

MAMOJKA, M. a kol., *Základy obchodného práva*. Bratislava : Akadémia Policajný zbor, 2005, 298 s., 80-8054-333-X

MAMOJKA, M., *Zmluvné umenie v obchodnom práve*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, 217 s., ISBN 978-80-8168-122-6

OVEČKOVÁ, O. a kol., *Obchodné právo. 2., Záväzkové právo*. Bratislava: Iura edition, 2013, 419 s., ISBN 978-80-89635-07-8

PELIKÁNOVÁ, I. a kol., *Obchodní právo. I díl*. Praha: CODEX, 1993, 442 s., ISBN 80-901185-2-6

REBRO, K., BLAHO, P., *Rímske právo*. Bratislava: MANZ, 1997, 388 s., ISBN 80-8571-908-8

REBRO, K., BLAHO, P., *Rímske právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2003, 497 s., ISBN 80-89047-53-X

SUCHOŽA, J. a kol., *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1063 s., ISBN 978-80-8078-290-0

SUCHOŽA, J. a kol., *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2009, 527 s., ISBN 978-80-7357-707-0

ŠKRINÁR, A., *Obchodné právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Ales Čeněk, 2012, 399 s., 978-80-7380-365-0

ŽITŇANSKÁ, L., *Obchodné spoločnosti*. Bratislava: Iura edition, 2013, 636 s., ISBN 978-80-89635-05-4

### **Periodiká**

DULAK, A. a kol, Rekodifikácia súkromného práva v SR – ako ďalej? In. *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*, 12. vyd. V Sládkovičove: Vysoká škola v Sládkovičove, 2009, 142 s., ISBN 978-80-89267-44-6

### **Právne normy**

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“)

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 250/2007 Z.z. Zákon o ochrane spotrebiteľa

### **Judikatúra**

Rozhodnutie OS ZV z 04.12.2017, so. Zn. 13Csp/103/2017

Rozhodnutie OS ML z 28.11.2017, so. Zn. 24Csp/190/2016

Uznesenie vlády SR č. 827 zo 7 augusta 2002

### **Internetové zdroje**

<http://zones.sk>

<http://uspesne-podnikanie.sk>

<http://slovensko.sk>

<http://www.projustice.sk>

<https://www.pravnenoviny.sk>

<http://www.24hod.sk>